JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PHILIPPE LÉGER

6 päivänä joulukuuta 2001 [1]

Sisällys

I Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt ..... I- 8466

II Riidan taustalla olevat tosiseikat ..... I- 8467

III Asian käsittely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ..... I- 8469

IV Valituksenalainen tuomio ..... I- 8469

V Valitus ..... I- 8472

A Kumoamisperusteet, jotka koskevat sekä SNCI:n että Belfinin lainoja ..... I- 8473

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättäminen ..... I- 8473

a) Valittajan väitteet ja niiden perustelut ..... I- 8473

b) Asian arviointi ..... I- 8474

i) Ensimmäinen hypoteesi: peruste koskee EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkomista ..... I- 8475

ii) Toinen hypoteesi: peruste koskee oikeudellista virhettä ..... I- 8476

2) Toinen peruste: EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkominen ..... I- 8479

a) Valittajan väitteet ja niiden perustelut ..... I- 8479

b) Asian arviointi ..... I- 8479

B Perusteet, jotka koskevat erityisesti SNCI:n lainoja ..... I- 8482

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen .. I- 8483

a) Valittajan väitteet ..... I- 8483

b) Asian arviointi ..... I- 8483

2) Toinen kumoamisperuste: perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättäminen .. I- 8488

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

C Kumoamisperusteet, jotka koskevat erityisesti Belfinin lainoja ..... I - 8488

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: selvitysaineiston huomioon ottaminen vääristyneellä tavalla ..... I - 8488

a) Belfinin väitteet ..... I - 8488

b) Asian arviointi ..... I - 8489

2) Toinen kumoamisperuste: EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkominen ..... I - 8493

a) Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut ..... I - 8493

b) Asian arviointi ..... I - 8493

VI Pääasian käsitteleminen tuomion kumoamisen jälkeen ..... I - 8495

VII Asiakysymys ..... I - 8495

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan rikkominen ..... I - 8496

2) Toinen kumoamisperuste: vuosien 1982 ja 1985 päätösten rikkominen ..... I - 8496

3) Kolmas kumoamisperuste: tukisäännöstön 6 artiklan rikkominen ..... I - 8498

4) Neljäs kumoamisperuste: ilmeinen arviointivirhe sekä EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan ja tukisäännöstön 1 artiklan 2 kohdan rikkominen I - 8500

VIII Oikeudenkäyntikulut ..... I - 8504

IX Ratkaisuehdotus ..... I - 8505

1. Belgian viranomaiset toteuttivat vuonna 1996 joukon rahoitustoimenpiteitä Forges de Clabecq SA -nimisen terästeollisuusyrityksen (jäljempänä Forges de Clabecq) hyväksi. Komissio totesi 18.12.1996 tekemällään päätöksellä [2] riidanalaiset toimenpiteet yhteismarkkinoille soveltumattomiksi valtiontuiksi ja määräsi lainvastaisesti suoritetut tuet palautettaviksi.

2. Päätöksestä nostettiin Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa useita kumoamiskanteita. [3] Belgian kuningaskunta vaatii nyt ensimmäisen

2 — Komission päätös 97/271/EHTY Teräs EHTY — Forges de Clabecq (EYVL 1997, L 106, s. 30, jäljempänä riidanalainen päätös).

3 — Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettiin kaikkiaan neljä kannetta. Ensimmäisen kanteen nostivat Fédération générale des travailleurs de Belgique, Centrale professionnelle des métallurgistes du Brabant (CMB) ja Syndicat des employés techniciens et cadres du Brabant-wallon (SETCA). Asia poistettiin rekisteristä asiassa T-2/97, CMB ja SETCA v. komissio, 6.3.1997 annetulla määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kantajien peruutettua kanteensa. Toinen kanne, jonka nostivat kaksi Forges de Clabecqin ammattiyhdistysosastoa, jätettiin tutkimatta asiassa T-4/97, D'Orazio ja Hublau v. komissio, 29.9.1997 annetulla määräyksellä (Kok. 1997, s. II-1505). Kolmannen kanteen nosti Région wallonne (Vallonian hallintoalue) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa, joka ei katsonut olevansa asiassa toimivaltainen ja siirsi asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle asiassa C-95/97, Région wallonne v. komissio, 21.3.1997 annetulla määräyksellä (Kok. 1997, s. I-1787). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tämän jälkeen kanteen tutkimatta asiassa T-70/97, Région wallonne v. komissio, 29.9.1997 annetulla määräyksellä (Kok. 1997, s. II-1513). Lopuksi Forges de Clabecq nosti neljännen kanteen, ja sen vaatimuksia tukivat väliintulijoina Belgian kuningaskunta, Région wallonne ja Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen tuomiolla, joka on tämän valituksen kohteena.

oikeusasteen tuomioistuimen 25.3.1999 antaman tuomion [4] kumoamista siltä osin kuin sillä hylättiin Forges de Clabecqin nostama kanne.

I Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt

3. EHTY:n perustamissopimuksessa kielletään periaatteessa valtiontukien myöntäminen terästeollisuusyrityksille. Sen 4 artiklan c alakohdassa määrätään, että hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomana pidetään "valtioiden muodossa tai toisessa myöntämää tukea tai avustuksia taikka määräämiä erityismaksuja", minkä vuoksi ne kielletään perustamissopimuksessa määrätyin edellytyksin.

4. EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

"Kaikissa niissä tapauksissa, joista ei määrätä tässä sopimuksessa ja joissa komission päätös tai suositus osoittautuu tarpeelliseksi 2, 3 ja 4 artiklassa määrättyjen yhteisöjen tavoitteiden saavuttamiseksi hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnassa 5 artiklan mukaisesti, päätös voidaan tehdä tai suositus antaa sen jälkeen kun neuvoston yksimielinen puoltava lausunto on saatu ja neuvoa-antavaa komiteaa on kuultu."

5. Voidakseen vastata terästeollisuusalan rakennemuutoksen asettamiin vaatimuksiin komissio otti EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan edellä mainittujen määräysten nojalla käyttöön yhteisön tukijärjestelmän, jonka nojalla terästeollisuudelle voidaan myöntää tukea tietyissä tyhjentävästi luetelluissa tapauksissa. Nyt käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvien tosiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa oli terästeollisuuden valtiontukea koskeva yhteisön säännöstö, joka on vahvistettu terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1991 tehdyllä komission päätöksellä N:o 3855/91/EHTY [5] (niin sanottu viides terästeollisuuden tukisäännöstö).

6. Tukisäännöstön 1 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion tai paikallisen viranomaisen terästeollisuudelle antamaa tukea tai missä tahansa muodossa valtion varoista annettua tukea — — voidaan pitää yhteisön tukena ja siten yhteismarkkinoiden toimintaan soveltuvana vain, jos se on 2—5 artiklan määräysten mukaista." [6]

4 — Asia T-37/97, Forges de Clabecq v. komissio, tuomio 25.3.1999 (Kok. 1999, s. II-859, jäljempänä valituksenalainen tuomio).

5 — EYVL L 362, s. 57, jäljempänä säännöstö tai tukisäännöstö.

6 — Tukisäännöstön 2—5 artiklassa määrätään mahdollisuudesta pitää yhteismarkkinoille soveltuvana tutkimus- ja kehitystukia, ympäristön suojelutukia, sulkemistukia sekä tiettyjä alueellisia tukia.

7. Asiassa noudatettavasta menettelystä tukisäännöstön 6 artiklan 2 kohdassa määrätään, että komissiolle on annettava tieto riittävän ajoissa jäsenvaltioiden, aluehallintoviranomaisten tai valtion varoja terästeollisuuden yritysten hyväksi käyttävien elinten rahoitussuunnitelmista. Säännöstön 6 artiklan 4 kohdan mukaan asianomainen jäsenvaltio voi toteuttaa suunnitellut toimenpiteet vain komission suostumuksella.

II Riidan taustalla olevat tosiseikat

8. Belgian viranomaiset ilmoittivat 25.6.1996 komissiolle tukisäännöstön 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti rakennemuutossuunnitelmasta, jolla pyrittiin Forges de Clabecqin toiminnan säilyttämiseen. Suunnitelma käsitti monenlaisia toimenpiteitä, muun muassa 1,5 miljardin Belgian frangin (BEF) pääomasijoituksen ja yrityksen velkojen uudelleenjärjestelyn. Tämä oikeudenkäyntimenettely kohdistuu vain viimeksimainittuun rahoitustoimenpiteeseen.

9. Forges de Clabecqin velat johtuivat useista kahden belgialaisen yhtiön, Société nationale de crédits à l'industrien (jäljempänä SNCI) ja Compagnie belge pour le financement de l'industrie SA:n (jäljempänä Belfin), myöntämistä luotoista.

10. SNCI oli 80-luvun ensimmäisellä puoliskolla myöntänyt Forges de Clabecqille neljä luottoa.[7] Ensimmäinen näistä oli suuruudeltaan 1,5 miljardia BEF, ja se jakautui kahteen perättäiseen erään: ensimmäinen erä oli 820 miljoonaa BEF ja toinen 680 miljoonaa BEF. Toisen luoton määrä oli 850 miljoonaa BEF, kolmannen 1,5 miljardia BEF ja vuonna 1985 myönnetyn neljännen luoton 650 miljoonaa BEF.

11. Kahdella 16.12.1982 ja 31.7.1985 tekemällään päätöksellä[8] komissio oli tietyin ehdoin hyväksynyt osan näistä SNCI:n luotoista.

12. Myös Belfin oli myöntänyt Forges de Clabecqille useita luottoja[9] rahoituslaitoksilta lainaamistaan varoista. Ensimmäinen vuonna 1991 myönnetty luotto oli suuruudeltaan 300 miljoonaa BEF[10] ja toinen vuonna 1994 annettu luotto oli 200 miljoonaa BEF.[11]

7 — Niin sanotut SNCI:n lainat tai SNCI:n luotot.

8 — Näitä päätöksiä ei ole julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Ne on esitetty Belgian kuningaskunnan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen asiassa T-37/97 jättämän väliintulokirjelmän (jäljempänä väliintulokirjelmä) liitteissä 12 ja 15.

9 — Niin sanotut Belfinin lainat tai Belfinin luotot.

10 — Luotto mitätöi ja korvasi kaksi aiempaa vuosina 1988 ja 1989 myönnettyä luottoa.

11 — Luotto mitätöi ja korvasi aiemman vuonna 1987 myönnetyn luoton.

13. Komissio tiedusteli 5.7.1996 kirjeitse Belgian viranomaisilta, oliko tämä toteuttanut muita kuin ilmoitettuja rahoitustoimenpiteitä. Komissio myös tähdensi, ettei ilmoitukseen ollut sisältänyt minkäänlaisia tietoja Forges de Clabecqin velkojen uudelleenjärjestelylle asetetuista ehdoista.

14. Belgian viranomaiset vastasivat komissiolle 23.7.1996 päivätyllä kirjeellä, johon oli liitetty useita asiakirjoja, joissa viitattiin SNCI:n ja Belfinin väliseen periaatesopimukseen, jonka mukaan lainojen takaisinmaksuaikaa pidennetään kolmella vuodella.

15. Tukisäännöstön 6 artiklan 4 kohdan mukaisessa 11.10.1996 julkaistussa tiedonannossa [12] komissio kehotti Belgian hallitusta ja kaikkia muita asianosaisia esittämään huomautuksensa. Belgian kuningaskunta vastasi viralliseen huomautukseen 23.10.1996 päivätyllä kirjeellä.

16. Komissio teki riidanalaisen päätöksen 18.12.1996. Komissio totesi, että Belgian valtion Forges de Clabecqin hyväksi toteuttamat tukitoimenpiteet [13] olivat kokonaisuudessaan valtiontukia, jotka eivät soveltuneet yhteismarkkinoille.

17. Yrityksen velkojen uudelleenjärjestelyn osalta komissio totesi, että SNCI:n ja Belfinin lainoilla oli valtion takaus. Komission mukaan takaukset olivat valtiontukia, jotka tukisäännöstön 6 artiklan 2 kohdan mukaan olisi pitänyt ilmoittaa. Lisäksi komissio katsoi, että valtion takauksen pidentäminen kolmella lisävuodella tarkoitti siihen sisältyvän tuen lisäämistä. Komissio esitti kantanaan, että "Belfinin ja SNCI:n lainojen takaukset ja niiden takaisinmaksun lykkääminen ovat valtion tukia" ja että "ne ovat laittomia tukia, koska ne on myönnetty ilman komission ennakkosuostumusta — — ." [14]

18. Tämän seurauksena komissio määräsi Belgian viranomaiset poistamaan rahoitustukitukitoimenpiteet kokonaisuudessaan ja perimään takaisin jo maksetut laittomat tuet.

19. Forges de Clabecqin hallitus jätti 19.12.1996 eli päivä sen jälkeen, kun rii-

12 — Tiedonanto 96/C 301/03 (EYVL 1996, C 301, s.4).

13 — Nimittäin 1,5 miljardin BEF:n pääomasijoitus, 802,3 miljoonan BEF:n velan anteeksianto, 700 miljoonan BEF:n siirtymäajan luotot sekä Forges de Clabecqin velkojen uudelleenjärjestely.

14 — Riidanalaisen päätöksen V kohta, otsake "Velkojen uudelleenjärjestely".

danalainen päätös oli tehty, Tribunal de commerce de Nivellesiin (Belgia) hakemuksen yrityksen asettamisesta konkurssiin.

III Asian käsittely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

20. Forges de Clabecq nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 25.2.1997 jättämällään kannekirjelmällä riidanalaista päätöstä koskevan kumoamiskanteen. Belgian kuningaskunta osallistui oikeudenkäyntiin väliintulijana kantajan vaatimuksia tukeakseen. [15]

21. Belgian hallitus esitti nimenomaiset perustelut, joilla se pyrki riitauttamaan komission arvioinnin, jonka mukaan "Belfinin ja SNCI:n lainojen [valtion] takaukset ja niiden takaisinmaksun lykkääminen ovat valtion — — laittomia tukia — — ." [16]

22. Belgian kuningaskunta vetosi neljään kumoamisperusteeseen, jotka koskivat: (1) perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä, (2) komission 16.12.1982 ja 31.7.1985 tekemien päätösten rikkomista, (3) tukisäännöstön 6 artiklan rikkomista sekä (4) ilmeistä arviointivirhettä ja EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan rikkomista.

IV Valituksenalainen tuomio

23. Ensimmäisessä kumoamisperusteessaan Belgian kuningaskunta väitti, että riidanalaista päätöstä ei ollut riittävästi perusteltu EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa tarkoitetulla tavalla. [17] Kantaja korosti, [18] että komissio oli kieltäytynyt hyväksymästä "SNCI:n ja Belfinin lainoja" täsmentämättä, mitä lainoja se tarkkaan ottaen tarkoitti. Belgian hallitus katsoi, että täsmennyksen puuttuessa oli mahdotonta ymmärtää riidanalaisen päätöksen päätösosaa, jonka mukaan "Belgian on poistettava — — mainitut tuet ja perittävä takaisin jo maksetut laittomat tuet — — ."

24. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi ensimmäisen kumoamisperusteen seuraavin perustein:

"110 — — Belgian hallitus ei voi SNCI:n ja Belfinin lainojen osalta väittää,

15 — Asia T-37/97, Forges de Clabecq v. komissio, määräys 31.10.1997, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

16 — Riidanalaisen päätöksen V kohta, otsake "Velkojen uudelleenjärjestely".

17 — EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että "korkean viranomaisen päätökset, suositukset ja lausunnot perustellaan, ja niissä viitataan niihin lausuntoihin, jotka on hankittava."

18 — Valituksenalaisen tuomion 104 kohta.

että sen on mahdoton tietää, mistä lainoista on kysymys. Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee selvästi, että se koskee kaikkiin Belfinin ja SNCI:n lainoihin liittyviä kaikkia takuita."

25. Toinen kumoamisperuste koski SNCI:n lainoihin liittyviä valtion takauksia. [19]

Belgian kuningaskunta korosti, että riidanalaisessa päätöksessä arvostelun kohteeksi joutuneet valtion takaukset koskivat toisaalta ensimmäisen SNCI:n luoton jälkimmäistä 680 miljoonan BEF:n suuruista erää ja toisaalta neljättä SNCI:n 650 miljoonan BEF:n luottoa.

Kantaja huomautti lisäksi, että komissio oli kuitenkin nimenomaisesti hyväksynyt 16.12.1982 tekemällään päätöksellä (jäljempänä vuoden 1982 päätös) valtion takauksen, joka liittyi ensimmäiseen SNCI:n luottoon, jälkimmäinen 680 miljoonan BEF:n erä mukaan lukien. Samaten valtion takaus, joka liittyi neljänteen SNCI:n 650 miljoonan BEF:n suuruiseen luottoon, oli hyväksytty 31.7.1985 tehdyllä päätöksellä (jäljempänä vuoden 1985 päätös).

Näin ollen komissio ei voinut aikaisempia päätöksiään rikkomatta tutkia samoja tukitoimenpiteitä nyt voimassa olevan tukisäännöstön mukaisesti, katsoa, että toimenpiteet olivat laittomia, ja määrätä ne palautettaviksi. Belgian hallitus täsmensi, että se oli noudattanut komission vuosien 1982 ja 1985 päätöksissä asettamia lupaehtoja.

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi toisen kumoamisperusteen seuraavin perustein:

"97 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeusvarmuuden periaatteen tarkoituksena on taata niiden tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan — — . Tältä osin on olennaista, että yhteisön toimielimet noudattavat tekemiensä toimien koskemattomuuden periaatetta, eli ne voivat muuttaa oikeussubjektien oikeudelliseen ja aineelliseen asemaan vaikuttavia toimia vain toimivalta- ja menettelysääntöjä noudattaen — — .

98 Tämän periaatteen loukkaamiseen ei kuitenkaan voida tehokkaasti vedota, jos oikeussubjekti, jonka oikeudelliseen tai aineelliseen asemaan kyseinen päätös on vaikuttanut, ei ole noudattanut päätöksessä asetettuja ehtoja — — .

99 Tässä tapauksessa on todettava, ettei yksikään SNCI:n ja Belfinin lainoille

19 — Valituksenalaisen tuomion 84—86 kohta.

annetuista valtion takauksista enää vuonna 1996 kuulunut niiden lupien alaisuuteen, jotka komissio oli antanut vuosina 1982 ja 1985 tekemillään päätöksillä. Belgian viranomaiset nimittäin olivat mainittuja komission päätöksiä seuranneiden vuosien aikana tehneet lainojen takaisinmaksuehtoihin eräitä merkittäviä muutoksia, jotka olivat erittäin edullisia kantajalle. Belgian hallituksen tältä osin esittämistä selvityksistä (väliintulokirjelmän 12 kohta) ilmenee etenkin, että Belgian valtio oli uusinut 198 miljoonan BEF:n määrän 680 miljoonan BEF:n luotosta ja sallinut SNCI:n eri luottojen takaisinmaksun lykkäämisen ja luottoihin liittyvien valtion takausten pidentämisen usealla vuodella.

100 Näitä muutoksia ei ilmoitettu komissiolle, eikä niitä voida pitää vuosina 1982 ja 1985 annettujen lupien ehtojen mukaisina. Komissio oli vuoden 1982 päätöksessään huomauttanut Belgian hallitukselle, että ilmoitetuille toimenpiteille annetun luvan oli merkittävä sen mahdollisuuden loppumista, että kantaja yrittää ratkaista ongelmansa valtion taloudellisella tuella; muutoksilla, joita Belgian viranomaiset ovat sittemmin tehneet hyväksyttyyn toimenpiteeseen, on selvästi rikottu tätä lupapäätöksen soveltamista koskevaa sääntöä. Komissio on vuoden 1985 päätöksessä täsmentänyt, että hyväksytyt tuet on suoritettava ennen 31.12.1985, ja tämä yksityiskohtainen määräys estää sen, että sallittuun lainajärjestelmään voitaisiin myöhemmin tehdä merkittäviä muutoksia kantajan hyväksi. On joka tapauksessa selvää, että luvat, joita komissio antaa valtiontukien osalta, voivat koskea toimenpiteitä vain sellaisina kuin ne on ilmoitettu, eikä lupien vaikutusten voida katsoa ulottuvan toimenpiteiden toteuttamiselle alun perin varatun ajan yli."

27. Kolmas kumoamisperuste koski tukisäännöstön 6 artiklan rikkomista. [20]

Belgian kuningaskunta palautti mieleen, että riidanalaisessa päätöksessä komissio oli omaksunut sen kannan, että SNCI:n ja Belfinin lainoihin liittyvien valtion takauksien pidentäminen kolmella lisävuodella oli laitonta tukea sillä perusteella, että se oli myönnetty ilman komission antamaa ennakkolupaa. Belgia katsoi arvioinnin olevan virheellinen, koska riidanalainen pidennys oli asianmukaisesti ilmoitettu komissiolle 25.6.1996, eikä sitä ollut tukisäännöstön 6 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti milloinkaan toteutettu.

28. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut kantaa tähän kumoamisperusteeseen.

20 — Väliintulokirjelmän 30—32 kohta.

29. Neljännessä kumoamisperusteessaan [21] Belgian kuningaskunta väitti, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että Belfinin lainoilla olisi ollut valtion takaus. Belgia huomautti, että vain Belfinin pankeista *ottamille lainoille* oli annettu valtion takaus eikä suinkaan sen kolmansille yrityksille *myöntämille lainoille*.

30. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi neljännen kumoamisperusteen seuraavin perustein:

"70 SNCI:n ja Belfinin antamista lainoista on todettava ensinnäkin, ettei komissio ole pitänyt näitä lainoja sellaisinaan tukena, vaan niille annettuja valtion takauksia. Seuraavaksi on todettava, että Belgian hallituksen väitteen, jonka mukaan valtion takaus ei koskenut Belfinin antamia lainoja, osoittaa vääräksi kantajan Belfinille 25.6.1996 osoittama kirje, j[onka] SWS on liittänyt komissiolle 23.7.1996 osoittamaansa kirjeeseen ja jonka mukaan periaatesopimus Belfinin kantajalle myöntämien luottojen pääoman takaisinmaksun lykkäämisestä kolmella kalenterivuodella edellytti 'valtion (julkisen luottolaitoksen) suostuvan, että takaus jatkuu uuteen eräpäivään saakka'. Myöskään sitä, että valtion takaukset olivat luonteeltaan valtiollisia, ei voida tehokkaasti kiistää."

21 — Valituksenalaisen tuomion 51 ja 52 kohta.

31. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että perusteet, joihin Forges de Clabecq ja väliintulijat vetosivat, eivät olleet perusteltuja. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen kokonaisuudessaan.

V Valitus

32. Belgian kuningaskunta on tehnyt nyt käsiteltävänä olevan valituksen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen 26.7.1999 toimittamallaan valituskirjelmällä. Belfin on hyväksytty väliintulijaksi tukemaan valittajan vaatimuksia 24.1.2000 annetulla määräyksellä. [22] Valittaja ja väliintulija vaativat sekä valituksenalaisen tuomion että riidanalaisen päätöksen kumoamista.

33. Vaatimustensa tueksi valittaja ja väliintulija esittävät kuusi kumoamisperustetta. Perusteista kaksi koskee sekä SNCI:n että Belfinin lainoja (kohta A), toiset kaksi erityisesti SNCI:n lainoja (kohta B) ja viimeiset kaksi erityisesti Belfinin lainoja (kohta C).

22 — Asia C-197/99 P, Belgian kuningaskunta v. komissio, määräys 24.1.2000 (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

A Kumoamisperusteet, jotka koskevat sekä SNCI:n että Belfinin lainoja

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättäminen

a) Valittajan väitteet ja niiden perustelut

34. Ensimmäisessä kumoamisperusteessaan Belgian kuningaskunta arvostelee valituksenalaisen tuomion 70 ja 110 kohtaa. Se esittää seuraavat väitteet:[23]

"4 Edellä olevasta käy ilmi, että — — ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin — — ei ole yksilöinyt komission tarkoittamia SNCI:n ja Belfinin lainoja, ja näin on erityisesti SNCI:n lainojen kohdalla siitä huolimatta, että valittaja oli nimenomaisesti arvostellut sitä, ettei [riidanalaista] päätöstä ollut tältä osin riittävästi perusteltu (ks. väliintulokirjelmän 21 kohta).

Kuten komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa kyseisiin lainoihin ilmauksella *'SNCI:n ja Belfinin lainat'* täsmentämättä kuitenkaan, mistä lainoista on kyse. Lainojen yksilöiminen on kuitenkin välttämätöntä, koska Forges de Clabecqille oli myönnetty useita luottoja, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on huomauttanut, — — .

5 Koska [riidanalaista] päätöstä ei ole asianmukaisesti perusteltu, valittaja on päätellyt, että asianomaisilla lainoilla tarkoitetaan SNCI:n lainojen osalta ensimmäisen 1 500 [miljoonan BEF:n] suuruisen investointiluoton toista erää, jonka määrä oli 680 [miljoonaa BEF], ja viimeistä 650 [miljoonan BEF:n] suuruista investointiluottoa. Belfinin luottojen osalta valittaja hyväksyy näistä kaksi luottoa, joista toisen määrä on 300 [miljoonaa BEF] ja toisen määrä 200 [miljoonaa BEF].

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli velvollinen lausumaan siitä, ettei komission kielteisessä kannassa tarkoitettuja lainoja ollut yksilöity. Tuomiossa ei ole asianmukaisesti perusteltu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta siitä, että komissio olisi yksilöinyt väitetyllä tavalla riittävästi kyseiset lainat.

Näin ollen tuomiota ei ole perusteltu."

23 — Valitus.

b) Asian arviointi

35. Belgian kuningaskunnan väitteet vaikuttavat minusta epäselviltä ja monimerkityksellisiltä. On vaikea ymmärtää, onko niissä kyse ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle vai komissiolle kuuluvasta perusteluvelvollisuudesta.

36. Yhtäältä Belgian hallitus tarkoittaa, että valituksenalaista tuomiota ei ole perusteltu tai että se on perusteltu puutteellisesti. Se väittää, että "tuomiota ei ole perusteltu",[24] koska "ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin — — ei ole yksilöinyt komission tarkoittamia SNCI:n ja Belfinin lainoja — — ." [25]

37. Toisaalta Belgian hallitus arvostelee myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätöstä, jonka mukaan riidanalainen päätös on perusteltu riittävästi. Se korostaa, että "tuomiossa ei ole asianmukaisesti perusteltu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta siitä, että komissio olisi yksilöinyt väitetyllä tavalla riittävästi kyseiset lainat." [26]

38. Belgian kuningaskunta sekoittaa näin kaksi eri kumoamisperustetta keskenään.[27]

39. Ensimmäisessä perusteessa on kyse perusteluja koskevasta muodollisesta vaatimuksesta. Sillä pyritään saamaan vahvistetuksi, että valituksenalaista tuomiota ei ole perusteltu tai että sen perustelut ovat puutteelliset, ja se perustuu esillä olevassa asiassa EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkomiseen.[28] EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 artiklassa, jota sovelletaan kyseisen perussäännön 46 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, määrätään, että "tuomiot perustellaan".[29]

40. Toinen peruste koskee sitä vastoin valituksenalaisen tuomion aineellista lainmukaisuutta. Se perustuu oikeudelliseen virheeseen ja sillä pyritään saamaan vahvistetuksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut väärin komissiolle kuuluvan perusteluvelvollisuuden ulottuvuutta.[30] Tässä tapauksessa Belgian kuningaskunta väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että riidanalaisen päätöksen perustelut olivat SNCI:n ja Belfinin lainojen yksilöimisen osalta EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa asetettujen vaatimusten mukaiset.

41. Sikäli kuin Belgian kuningaskunnan esittämän valitusperusteen kohdetta ei ole mahdollista tarkasti määrittää, tarkastelen seuraavaksi kumpaakin edellä mainittua hypoteesia erikseen.

24 — Valituksen 6 kohta.

25 — Ibidem, 4 kohta.

26 — Ibidem, 6 kohta.

27 — Ks. analogisesti asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998 (Kok. 1998, s. I-1719, 65—72 kohta).

28 — Jäljempänä EHTY:n tuomioistuimen perussääntö.

29 — EY:n tuomioistuimen perussäännön 33 artiklassa määrätyn perusteluvelvollisuuden osalta ks. erityisesti asia C-153/96 P, De Rijk v. komissio, tuomio 29.5.1997 (Kok 1997, s. I-2901, 35—38 kohta).

30 — Ks. asia C-166/95 P, komissio v. Daffix, tuomio 20.2.1997 (Kok. 1997, s. I-983, 27—38 kohta); asia C-188/96 P, komissio v. V, tuomio 20.11.1997 (Kok. 1997, s. I-6561, 26—30 kohta) ja yhdistetyt asiat C-76/98 P ja C-77/98 P, Ajinomoto ja NutraSweet v. neuvosto ja komissio, tuomio 3.5.2001 (Kok. 2001, s. I-3223, 48—51 kohta).

i) Ensimmäinen hypoteesi: peruste koskee EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkomista

42. Ensimmäisen hypoteesin mukaan Belgian kuningaskunta väittää, että valituksenalaista tuomiota ei ole perusteltu, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole yksilöinyt riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuja SNCI:n ja Belfinin lainoja.

43. Valituksenalaisen tuomion perustelut ovat todellakin tällä kohdin niukkasanaiset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tyytynyt toteamaan, että "Belgian hallitus ei voi SNCI:n ja Belfinin lainojen osalta väittää, että sen on mahdoton tietää, mistä lainoista on kysymys. Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee selvästi, että se koskee kaikkiin Belfinin ja SNCI:n lainoihin liittyviä kaikkia takuita." [31]

44. Toisin kuin Belgian kuningaskunta olen kuitenkin sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei voida arvostella siitä, että se jätti yksilöimättä riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut SNCI:n ja Belfinin lainat.

45. Muistutan, että valituksenalaisen tuomion 8 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuvaa SNCI:n lainoja seuraavalla tavalla:

"Kantajalle laadittiin tervehdyttämissuunnitelma 80-luvun ensimmäisellä puoliskolla ja siinä yhteydessä sille myönnettiin useita investointiluottoja. — — Ensimmäinen luotto oli 1,5 miljardia Belgian frangia (BEF), toinen 850 miljoonaa BEF ja kolmas 1,5 miljardia BEF. Neljäs eli viimeinen näistä luotoista myönnettiin vuonna 1985, ja se oli 650 miljoonaa BEF. Näitä — — luottoja kutsutaan yhteisesti SNCI-lainoiksi (kansallisen yritysluottoyhtiön kanssa tehdyt lainasopimukset)."

46. Samaten valituksenalaisen tuomion 9 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuvaa Belfinin lainoja seuraavalla tavalla:

"Myös la Compagnie belge pour le financement de l'industrie (jäljempänä Belfin) — — myönsi [Forges de Clabecqille] useita lainoja rahoituslaitoksilta lainaamistaan varoista; vuonna 1988 [Forges de Clabecqille] myönnettiin 104 miljoonan BEF:n luotto ja vuonna 1989 jälleen 196 miljoonan BEF:n luotto, jotka uudistettiin vuonna 1991 annetulla 300 miljoonan BEF:n luotolla, ja vuonna 1994 kantajalle myönnettiin 200 miljoonan BEF:n luotto, joka korvasi vuonna 1987 annetun lainan."

31 — Valituksenalaisen tuomion 110 kohta.

47. Tästä seuraa, että valituksenalaisen tuomion perusteella on mahdollista yksilöidä riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut SNCI:n ja Belfinin lainat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi komission kieltäytyneen hyväksymästä valtion takauksia, jotka liittyivät neljään SNCI:n lainaan [32] ja kahteen Belfinin lainaan, eli 300 miljoonan BEF:n lainaan [33] ja 200 miljoonan BEF:n lainaan. [34]

48. Näin ollen olen sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täyttänyt sille EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklassa asetetun perusteluja koskevan vaatimuksen. Ensimmäinen valitusperuste on siis hylättävä siltä osin kuin se perustuu näiden määräysten rikkomiseen.

ii) Toinen hypoteesi: peruste koskee oikeudellista virhettä

49. Toisen hypoteesin mukaan Belgian kuningaskunta katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan, että riidanalainen päätös oli perusteltu EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan edellyttämällä tavalla. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut pätevästi päätyä siihen, että riidanalainen päätös oli riittävästi perusteltu SNCI:n ja Belfinin lainojen yksilöimisen osalta.

50. On muistettava, että perusteluvelvollisuuden ulottuvuus on sellainen oikeudellinen kysymys, joka voidaan valituksella saattaa yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman laillisuusvalvonnan kohteeksi. [35] Valitusperuste, joka perustuu siihen, että tämän velvollisuuden ulottuvuutta on loukattu, on otettava tutkittavaksi, vaikka se vääjäämättä merkitsisikin myös sellaisten tosiseikkojen tutkimista, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut ratkaisunsa perustaksi. [36]

51. EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa (josta on tullut EY 253 artikla) edellytettyjen perusteluiden osalta yhteisöjen tuomioistuin on omaksunut seuraavat periaatteet. [37]

52. Perustelujen on oltava toimenpiteen luonteen mukaisia, ja niissä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen toimenpiteen perustelut siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät

32 — Eli ensimmäiseen 1,5 miljardin BEF:n lainaan, toiseen 850 miljoonan BEF:n lainaan, kolmanteen 1,5 miljardin BEF:n lainaan ja neljänteen 650 miljoonan BEF:n lainaan.

33 — Lainaan, joka mitätöi ja korvasi aiemmat 104 miljoonan ja 196 miljoonan BEF:n lainat.

34 — Lainaan, joka mitätöi ja korvasi aiemman lainan vuodelta 1987.

35 — Em. asia komissio v. Daffix, tuomion 19—39 kohta ja em. asia Ajinomoto ja NutraSweet v. neuvosto ja komissio, tuomion 48 kohta.

36 — Em. asia komissio v. V, tuomion 24 kohta.

37 — Yhdistetyt asiat 296/82 ja 318/82, Alankomaiden kuningaskunta ja Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, tuomio 13.3.1985 (Kok. 1985, s. 809, Kok. Ep. VIII, s. 107, 19 kohta); asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990 (Kok. 1990, s. I-395, 15 ja 16 kohta); em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 63 kohta ja asia C-265/97 P, VBA v. Florimex ym., tuomio 30.3.2000 (Kok. 2000, s. I-2061, 93 kohta).

sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava erityisesti toimenpiteen sisällön ja sen tarpeen perusteella, joka niillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se muuten koskee, voi olla saadakseen selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia siltä osin kuin sitä, ovatko päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklassa asetettujen vaatimusten mukaisia, tutkitaan päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt huomioon ottaen.

53. Oikeuskäytännön [38] mukaan samoja periaatteita sovelletaan perusteluvelvollisuuteen, joka komissiolla on EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan mukaan.

54. Esillä olevassa asiassa riidanalaisessa päätöksessä ei yksilöidä nimenomaisesti niitä SNCI:n ja Belfinin lainoja, joiden valtion takaukset ovat arvostelun kohteena. Tässä päätöksessä komissio on rajoittunut toteamaan, että "SNCI:n ja Belfinin lainojen" takaukset ja niiden pidentäminen ovat lainvastaista tukea, määrittelemättä kuitenkaan mitä lainoja se tarkoittaa.

55. Toisin kuin Belgian hallitus, olen kuitenkin sitä mieltä, että tämä seikka ei voi merkitä sitä, että riidanalaista päätöstä ei ollut perusteltu.

56. Edellä mainitun oikeuskäytännön mukaisesti päätöksen perusteluja on arvioitava asiayhteys sekä kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt huomioon ottaen. Valtiontukien kohdalla yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että asiassa on otettava huomioon komission mahdolliset aiemmat päätökset ja sen tutkintamenettelyn aloittamista koskevien tiedonantojen sisältö. [39]

57. Esillä olevassa asiassa tutkintamenettelyn aloittamispäätöksessä on täsmällisesti yksilöity väitteiden kohteena olevat SNCI:n ja Belfinin lainat. Tukisäännöstön 6 artiklan 4 kohdan [40] mukaisessa tiedonannossaan 96/C 301/03 komissio korostaa, että se on pyytänyt Belgian viranomaisia toimittamaan täsmennyksiä Forges de Clabecqin velkojen uudelleenjärjestelystä ja että

"Belgian viranomaiset ovat 26.7.1996 päivätyssä vastauksessaan — — todenneet, että Société nationale de crédit à l'industrien (SNCI) velkojen (680 miljoonaa BEF ja

38 — Ks. erityisesti yhdistetyt asiat 172/83 ja 226/83, Hoogovens Groep v. komissio, tuomio 19.9.1985 (Kok. 1985, s. 2831, 24 kohta); asia T-57/91, NALOO v. komissio, tuomio 24.9.1996 (Kok. 1996, s. II-1019, 298—300 kohta) ja asia T-243/94, British Steel v. komissio, tuomio 24.10.1997 (Kok. 1997, s. II-1887, 160 kohta).

39 — Asia C-56/93, Belgian kuningaskunta v. komissio, tuomio 29.2.1996 (Kok. 1996, s. I-723, 87 kohta).

40 — Em. tukisäännöstö, neljäs alakohta.

650 miljoonaa BEF) sekä Belfinin velkojen (joista yksi on 200 miljoonaa) takaisinmaksua on lykätty kolmella vuodella".

58. Tutkintamenettelyn aloittamispäätöksessä riidanalaiset lainat on näin ollen määritelty SNCI:n lainoiksi, joista toinen on 680 miljoonan BEF:n laina ja toinen 650 miljoonan BEF:n laina, sekä Belfinin lainoiksi, joihin kuuluu 200 miljoonan BEF:n laina.

59. Näin tehdessään komissio on toistanut tiedot, jotka sisältyvät asiakirjoihin, jotka Belgian viranomaiset olivat liittäneet 23.7.1996 päivättyyn kirjeeseensä.[41] Näiden asiakirjojen joukossa oli Belfinin 25.6.1996 Forges de Clabecqille lähettämä kirje,[42] Belfinin ja Forges de Clabecqin 3.5.1996 allekirjoittama sopimusehtojen muutos[43] ja kirje, jonka Belgian valtiovarainministeriö oli 23.5.1996 lähettänyt SNCI:lle.[44]

Ensimmäinen asiakirja osoitti, että Belfin oli myöntänyt kaksi luottoa Forges de Clabecqille. Toisesta asiakirjasta oli mahdollista saada selville, että näistä luotoista toisen suuruus oli 200 miljoonaa BEF. Kolmas asiakirja paljasti, että SNCI oli antanut Forges de Clabecqille kaksi luottoa eli 680 miljoonan BEF:n lainan ja toisen lainan, jonka määrä oli 650 miljoonaa BEF.

60. Tästä seuraa, että asiayhteys ja tutkintamenettelyn aloittamispäätös huomioon ottaen riidanalaisen päätöksen perusteella voidaan yksilöidä komission tarkoittamat SNCI:n ja Belfinin lainat. Komission arvostelun kohteena ovat valtion takaukset, jotka liittyvät ensimmäisen SNCI:n lainan toiseen erään (680 miljoonaa BEF), neljänteen SNCI:n lainaan (650 miljoonaa BEF) sekä kahteen Belfinin lainaan (300 miljoonaa BEF ja 200 miljoonaa BEF).

61. Belgian kuningaskunnan esittämät väitteet sitä paitsi vahvistavat, että riidanalainen päätös on tältä kohdin riittävästi perusteltu. Valituksesta[45] käy itse asiassa ilmi, että Belgian viranomaiset ovat yksilöineet oikein komission tarkoittamat lainat.

62. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että riidanalaisen päätöksen perustelut täyttävät EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa asetetut vaatimukset. Ensimmäinen peruste on näin ollen hylättävä siltä osin kuin se

41 — Forges de Clabecqin asiassa T-37/97 jättämän kannekirjelmän liite 11.

42 — Em. 23.7.1996 päivätyn kirjeen liite 12.

43 — Ibidem.

44 — Ibidem.

45 — Ks. 5 kohta, esitetty tämän ratkaisuehdotuksen 34 kohdassa.

perustuisi tällaisen virheen olemassaoloon. [46]

2) Toinen peruste: EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkominen

a) Valittajan väitteet ja niiden perustelut

63. Toisessa kumoamisperusteessaan Belgian kuningaskunta väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt valituksenalaisessa tuomiossa perusteluvelvollisuutensa.

Valittaja muistuttaa riitauttaneensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuden siltä osin kuin siinä todettiin SNCI:n ja Belfinin lainoihin liittyvien valtion takausten pidentämisen olevan laitonta tukea. Belgian kuningaskunta tähdentää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta kantaa tähän perusteeseen.

b) Asian arviointi

64. On kiistatonta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut kantaa perusteeseen, johon Belgian kuningaskunta vetosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Kysymys kuuluu näin ollen, olisiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ollut velvollinen vastaamaan tähän väitteeseen.

65. Yhteisöjen tuomioistuin on vain harvoin tarttunut tilaisuuteen määritellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuluvan perusteluvelvollisuuden sisältö. Asiaa koskevien tuomioiden tarkastelu osoittaa, että yhteisöjen tuomioistuin etenee mieluummin tapaus tapaukselta ratkaistakseen, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kulloinkin käsiteltävänä olevassa asiassa riittävällä tavalla perustellut lopputuloksen, johon se on päätynyt. Nykyisestä oikeuskäytännöstä voi kuitenkin saada selville joitain periaatteita.

66. On todettavissa, että tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely siten, että asianosaisille

46 — Edellä esitetyt huomiot osoittavat kuitenkin, että valituksenalaiseen tuomioon liittyy toinen oikeudellinen virhe, jota Belgian kuningaskunta ei ole ottanut esille. Itse asiassa olen jo todennut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan komission arvostelun kohteena olivat kaikkiin SNCI:n ja Belfinin lainoihin liittyvät valtion takaukset. On kuitenkin käynyt selväksi, että riidanalainen päätös on laajuudeltaan rajoitetumpi. Päätös koskee tosiasiallisesti vain niitä valtion takauksia, jotka liittyvät ensimmäisen SNCI:n lainan toiseen erään, neljänteen SNCI:n lainaan sekä kahteen Belfinin lainaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis tehnyt ilmeisen virheen yksilöidessään riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut SNCI:n ja Belfinin lainat. Tämä virhe on omiaan synnyttämään käytännön vaikeuksia riidanalaista päätöstä täytäntöönpantaessa. Kun komission mukaan Belgian viranomaiset ovat velvollisia perimään takaisin vain tuen määrän, joka sisältyy edellä mainittuihin neljään takaukseen, niin valituksenalaisen päätöksen 110 kohta saattaisi merkitä kaikkiin takauksiin sisältyvän tuen takaisin perimistä.
Oikeudellisen määrittelyn kannalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen virhe on ymmärrettävissä EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan rikkomiseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vääristänyt riidanalaisen päätöksen sisältöä korvatessaan komission esittämät perustelut omillaan. Se on näin ollen ylittänyt EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklassa sille annetun toimivallan valvoa komission päätösten laillisuutta (ks. vastaavasti asia C-164/98 P, DIR International Film ym. v. komissio, tuomio 27.1.2000, Kok. 2000, s. I-447, 38—49 kohta). Kun kyseessä on riidanalaisen toimen tekijän toimivaltaa koskeva peruste, yhteisöjen tuomioistuin voisi viran puolesta ottaa asian tutkittavaksi sekä todeta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemän virheen (ks. vastaavasti asia 19/58, Saksan liittotasavalta v. korkea viranomainen, tuomio 10.5.1960, Kok. 1960, s. 469 ja erityisesti s. 488 ja asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000, Kok. 2000, s. I-5843, 56 kohta). Sikäli kuin esitän yhteisöjen tuomioistuimelle valituksenalaisen tuomion kumoamista muiden perusteiden nojalla (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 64 kohta ja sitä seuraavat kohdat), perustelujani ei ole kuitenkaan tarpeen esittää tältä kohdin yksityiskohtaisemmin.

selviävät päätöksen syyt ja yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia päätöksen laillisuuden.[47] Kun kyseessä on kanne, joka perustuu EY:n perustamissopimuksen 173 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla), perusteluvaatimus tarkoittaa selvästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on tutkittava kantajan esittämät kumoamisperusteet ja esitettävä ne syyt, joiden vuoksi peruste on hylätty tai valituksenalainen tuomio on kumottu.

67. Asiassa Connolly vastaan komissio[48] yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin rajannut velvollisuutta vastata asiassa vedottuihin kanneperusteisiin. Se katsoi, että tuomion perusteluja on arvioitava tapauksen olosuhteet huomioon ottaen[49] eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tarvitse vastata yksityiskohtaisesti kaikkiin kantajan esittämiin väitteisiin.[50] Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotuksen mukaisesti[51] yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole velvollinen vastaamaan väitteisiin, jotka eivät ole "riittävän selviä ja täsmällisiä" ja jotka "eivät perustu yksityiskohtaiseen näyttöön".[52]

68. EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaan liittyvän oikeuskäytännön perusteella voidaan myöskin todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole velvollinen vastaamaan väitteisiin, jotka "eivät selvästi mitenkään liity asiaan" tai ovat "selvästi toissijaisia".[53]

69. Olen sitä mieltä, että nämä periaatteet huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli velvollinen vastaamaan Belgian kuningaskunnan nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esittämään perusteeseen.

70. Yhtäältä kantajan väite oli "riittävän selvä ja täsmällinen" asiaan Connolly vastaan komissio[54] perustuvan oikeuskäytännön mukaisesti. Belgian hallitus väitti, että SNCI:n ja Belfinin lainoihin liittyvien valtion takauksien pidentäminen kolmella lisävuodella ei ollut lainvastaista tukea, koska siitä oli tukisäännöstön 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitettu komissiolle.[55] Väite perustui lisäksi "yksityiskohtaiseen näyttöön", koska oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyi ilmoitus, jonka Belgian viranomaiset olivat tehneet komissiolle 25.6.1996.[56]

47 — Ks. vastaavasti asia C-259/96 P, neuvosto v. De Nil ja Impens, tuomio 14.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2915, 32—34 kohta); asia C-449/98 P, IECC v. komissio, tuomio 17.5.2001 (Kok. 2001, s. I-3875, 70 kohta); asia C-149/95 P(R), komissio v. Atlantic Container Line ym., määräys 19.7.1995 (Kok. 1995, s. I-2165, 58 kohta); asia C-268/96 P(R), SCK ja FNK v. komissio, määräys 14.10.1996 (Kok. 1996, s. I-4971, 52 kohta) ja asia C-159/98 P(R), Alankomaiden Antillit v. neuvosto, määräys 25.6.1998 (Kok. 1998, s. I-4147, 70 kohta).

48 — Asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001 (Kok. 2001, s. I-1611).

49 — Ibidem, 120 kohta.

50 — Edellä alaviitteessä 48 mainittu asia, tuomion 121 kohta.

51 — Em. asia Connolly v. komissio, ratkaisuehdotuksen 61 kohta.

52 — Em. asia Connolly v. komissio, tuomion 121 kohta.

53 — Ks. analogisesti em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 64 kohta.

54 — Em. asia Connolly v. komissio.

55 — Väliintulokirjelmän 32 ja 45 kohta.

56 — Em. asiassa T-37/97 toimitetun kannekirjelmän liite 3.

71. Toisaalta ei ole helppo olla sitä mieltä, että Belgian kuningaskunnan väite "ei selvästi mitenkään liity asiaan" tai se on "selvästi toissijainen".

72. Itse asiassa tässä kohdin on muistutettava, että tukisäännöstön 6 artiklan 4 kohdassa kielletään jäsenvaltioita panemasta täytäntöön omia taloudellisia tukisuunnitelmiaan, ennen kuin komissio on ne hyväksynyt. On selvää, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin ei asiaa vielä olekaan nimenomaisesti todennut, tällä määräyksellä on välitön oikeusvaikutus ja se synnyttää yksityisille oikeussubjekteille oikeuksia, joita kansalliset tuomioistuimet ovat velvolliset suojelemaan. [57]

73. Yksityiset voivat näin ollen vedota tukisäännöstön 6 artiklan 4 kohdan kiellon rikkomiseen kansallisissa tuomioistuimissa. Oikeuskäytännön [58] mukaan kansallisten tuomioistuimien on taattava, että kaikki seuraamukset, jotka on mahdollista määrätä tällaisesta rikkomisesta, määrätään kansallisen oikeuden mukaisesti.

74. Sillä, että valtiontuki todetaan luonteeltaan laittomaksi, voi kuitenkin olla kansallisella tasolla monia tärkeitä seurauksia.

Ensinnäkin yksityiset oikeussubjektit, jotka osoittavat asian koskevan etuaan, voivat vaatia kansallista tuomioistuinta määräämään tukisäännöstön 6 artiklan 4 kohdan kiellon vastaisesti myönnetyn tuen perittäväksi takaisin. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että toisin kuin komissio, kansalliset tuomioistuimet voivat määrätä tuen palautettavaksi vain sillä perusteella, että sitä ei ole ilmoitettu. [59]

Toiseksi kansallinen tuomioistuin voi komission lopullisen päätöksen sisällöstä riippumatta todeta laittomaksi sekä tuen myöntämistä koskevat toimet että tukien täytäntöönpanoa koskevat toimenpiteet. [60] Tästä seuraa, että tuen täytäntöönpanoon liittyvän minkä tahansa toimenpiteen pätevyys voi tulla tämän vuoksi uudelleenarvioitavaksi. Tämä seuraus aiheuttaa erityisiä ongelmia silloin, kun tuki on myönnetty valtion takauksen muodossa, koska tässä tilanteessa tuen lainvastaisuus voi vaikuttaa valtion ja lainanantaja-yhteisön väliseen oikeudelliseen suhteeseen.

57 — EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) kiellon osalta ks. asia 6/64, Costa, tuomio 15.7.1964 (Kok. 1964, s. 1143 ja erityisesti s. 1162, Kok. Ep. I, s. 211); asia 120/73, Lorenz, tuomio 11.12.1973 (Kok. 1973, s. 1471, Kok. Ep. II, s. 177, 8 kohta). Kivihiiliteollisuuden voimassa olevassa tukisäännöstössä määrätyn kiellon osalta (jäsenvaltioiden kivihiiliteollisuuden hyväksi toteuttamia toimia koskevasta yhteisön järjestelmästä 28 päivänä joulukuuta 1993 tehty komission päätös N:o 3632/93/EHTY, EYVL L 329, s. 12) ks. asia C-390/98, Banks, tuomio 20.9.2001 (Kok. 2001, s. I-6117, 69 ja 70 kohta).

58 — Asia C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomio 21.11.1991 (Kok. 1991, s. I-5505, Kok. Ep. XI, s. I-495, 12 kohta); asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3547, 40 kohta) ja em. asia Banks, tuomion 73 kohta.

59 — Em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 12 ja 13 kohta ja em. asia SFEI ym., tuomion 40 ja 43 kohta.

60 — Em. asia Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, tuomion 12 kohta ja em. asia SFEI ym., tuomion 40 kohta.

Komissio on sitä paitsi sillä kannalla, että kysymys siitä, missä määrin tuen lainvastaisuus vaikuttaa valtion ja kolmannen väliseen oikeudelliseen suhteeseen, kuuluu kansallisen oikeuden alaan. [61]

Lopuksi täytäntöönpanokiellon rikkomista voidaan pitää asiaan Brasserie de pêcheur perustuvassa oikeuskäytännössä [62] tarkoitettuna "riittävän ilmeisenä" rikkomisena valtion vastuun synnyttämiseksi. [63] Näin ollen on siis mahdollista, että tuen lainvastaisuuden toteaminen voi muodostaa kansalliselle tuomioistuimelle perusteen määrätä valtio korvaamaan tuen välittömästä suorittamisesta aiheutunut vahinko. [64] Vahingonkorvauskanteen voisivat tuen saajan [65] lisäksi nostaa myöskin sen kilpailijat, mikäli ne eivät voisi tuen takaisinmaksamisen johdosta päästä enää siihen samaan asemaan, joka vallitsi ennen tuen maksamista. [66]

75. Tästä seuraa, että Belgian kuningaskunnalla oli ensimmäisessä oikeusasteessa ilmeistä intressiä esittää kyseinen peruste. Kiistämällä valtion takausten pidentämisen lainvastaisuuden Belgian hallitus halusi väistää paitsi tukisäännöstön 6 artiklan 2 kohdan välittömästä oikeusvaikutuksesta aiheutuvat seuraukset, niin myös erityisesti sen mahdollisuuden, että se joutuisi vastuuseen yhteisön oikeuden rikkomisesta sekä riidanalaiseen pidennyksen toimeenpanoon liittyvien julkisten ja yksityisten toimien mitättömyydestä.

76. Tämän seurauksena katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan, kun se on jättänyt vastaamatta Belgian kuningaskunnan esittämään perusteeseen. Ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion tältä osin.

B *Perusteet, jotka koskevat erityisesti SNCI:n lainoja*

77. Tekemieni johtopäätösten valossa muiden kumoamisperusteiden tutkiminen ei olisi enää perusteltua. Jos todella on niin kuin ajattelen ja valituksenalainen tuomio olisi kumottava, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan, muut Belgian kuningaskunnan esittämät valitusperusteet ovat tehottomia. Jatkankin siis tarkasteluani toissijaisesti.

61 — Komission tiedonanto (2000/C 71/07) EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtion tukiin takauksina (EYVL C 71, s. 14, 6 kohdan 4 ja 5 alakohta).

62 — Yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996 (Kok. 1996, s. I-1029, 51 kohta).

63 — Ks. vastaavasti Keppenne, J.-P., *Guide des aides d'État en droit communautaire*, Bruylant, Bruxelles, 1999, 408 kohta.

64 — Ks. myös vastaavasti Waelbroeck, M. ja Frignani, A., *Commentaire J. Megret, Le droit de la CE, volume 4, Concurrence*, toinen painos, éditions de l'université de Bruxelles, Bruxelles, 1997, toinen painos, 319 kohta.

65 — Ks. julkisasiamies Tesauron esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-142/87, Belgian kuningaskunta v. komissio, tuomio 21.3.1990 (Kok. 1990, s. I-959, Kok. Ep. X, s. 387, ja erityisesti s. I-985, ns. Tubemeuse-tapaus).

66 — Ks. julkisasiamies Jacobsin em. asiassa SFEI ym. esittämän ratkaisuehdotuksen 77 kohta. Julkisasiamies Jacobs esittää esimerkin kilpailijoista, jotka tuen välittömän suorittamisen vuoksi olisivat menettäneet etuja tai markkinaosuuksia.

78. Belgian kuningaskunta esittää SNCI:n lainojen osalta kaksi kumoamisperustetta. Ensimmäinen peruste koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista ja toinen valituksenalaiseen tuomioon liittyvää perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: oikeusvarmuuden periaatteen loukkaaminen

a) Valittajan väitteet ja niiden perustelut

79. Ensimmäisellä kumoamisperusteellaan valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä ei katsonut Belgian viranomaisten voivan vedota vuosien 1982 ja 1985 päätöksiin.[67] Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluihin liittyy kaksi oikeudellista virhettä.

80. Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheen luonnehtiessaan tosiseikkoja oikeudellisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vuoden 1982 päätöksessä ensimmäiseen SNCI:n lainaan liittyvälle valtion takaukselle annetun luvan ehdoksi olisi asetettu, ettei Forges de Clabecq saisi vastaisuudessa enää Belgian valtiolta taloudellista tukea. Valittajan mukaan tästä ei kuitenkaan ole mainittu komission riidanalaisen takauksen hyväksymiselle asetetuissa ehdoissa. Tämä virhe oikeudellisessa luonnehdinnassa merkitsi oikeusvarmuuden loukkaamista, koska virheen vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eväsi Belgian viranomaisilta mahdollisuuden vedota vuoden 1982 päätökseen.

81. Toiseksi valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti todennut, että neljänteen SNCI:n lainaan tehdyt muutokset olivat vuoden 1985 päätöksessä asetettujen ehtojen vastaisia. Riidanalaiset muutokset koskivat valittajan mukaan ainoastaan joidenkin luottojen takaisinmaksun lykkäämistä muuttamatta kuitenkaan takaisinmaksueriä.

b) Asian arviointi

82. Valituksenalaisen tuomion 97—101 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että Belgian viranomaiset eivät voineet vedota vuosien 1982 ja 1985 päätöksiin siksi, että ne olivat tehneet merkittäviä muutoksia SNCI:n lainojen takaisinmaksuehtoihin ja siten rikkoneet kyseisissä päätöksissä asetettuja lupaehtoja.

83. Olen sitä mieltä, että valituksenalaiseen tuomioon liittyy tältä kohdin oikeudellinen virhe. Näkemykseni mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt toteamatta, että riidanalaista päätöstä ei ollut riittävästi perusteltu EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa tarkoitetulla tavalla.

67 — Valituksenalaisen tuomion 97—101 kohta.

84. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimielimen säädöstä koskevan perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä koskeva kanneperuste pohjautuu oikeusjärjestyksen perusteisiin, ja yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava se viran puolesta. [68] Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei viran puolesta ota esille kyseistä perustetta, vaikka riidanalaisen päätöksen perustelut eivät vastaa niille asetettuja vaatimuksia, se tekee oikeudellisen virheen, joka yhteisöjen tuomioistuimen on vahvistettava. [69]

85. Esillä olevassa asiassa vuoden 1982 päätöksellä Belgian viranomaisille oli annettu lupa myöntää valtion takaus ensimmäiselle SNCI:n lainalle, joka oli 1,5 miljardia BEF. Vuoden 1985 päätös puolestaan oli seurausta Belgian viranomaisten 31.5.1985 tekemästä ilmoituksesta, [70] ja siinä annettiin näille oikeus myöntää valtion takaus neljännelle SNCI:n 650 miljoonan BEF:n lainalle. Näillä kahdella päätöksellä komissio näin ollen totesi, että valtion takaukset olivat laillisia tukia ja ne soveltuivat yhteismarkkinoille.

86. On kiistatonta, että komissio on muuttanut mieltään tästä arviosta riidanalaisessa päätöksessä. Komissio on todennut seuraavaa:

"Lainoille myönnetty valtion takaus on periaatteessa valtion tuki, josta olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle, eikä sitä olisi pitänyt toteuttaa ilman komission hyväksymistä — — . Näin ei kuitenkaan tehty Forges de Clabecqille myönnettyjen lainojen kohdalla — — .

Belfinin ja SNCI:n lainojen takaukset — — ovat valtion tukia. Lisäksi ne ovat laittomia tukia, koska ne on myönnetty ilman komission ennakkosuostumusta — — ." [71]

87. Oikeuskäytännössä [72] asetettujen vaatimusten vastaisesti riidanalaisesta päätöksestä eivät käy ilmi ne syyt, joiden takia komissio on peruuttanut vuosien 1982 ja 1985 päätöksensä. Siitä ei mitenkään ilmene, miksi komissio on taannehtivasti peruuttanut vuosina 1982 ja 1985 hyväksyttyjä valtion takauksia koskevan lupansa. Ne, joita asia koskee, eivät voi selvittää riidanalaisen päätöksen syitä, eivätkä yhteisöjen tuomioistuimet voi tutkia päätöksen laillisuutta.

68 — Ks. muun muassa asia 18/57, Nold v. korkea viranomainen, tuomio 20.3.1959 (Kok. 1959, s. 89); asia 185/85, Usinor v. komissio, tuomio 1.7.1986 (Kok. 1986, s. 2079, 19 kohta); em. asia komissio v. Daffix, tuomion 24 kohta; asia T-106/95, FFSA ym. v. komissio, tuomio 27.2.1997 (Kok. 1997, s. II-229, 62 kohta) ja asia T-4/96, S v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 9.7.1997 (Kok. 1997, s. II-1125, 53 kohta).

69 — Ks. vastaavasti em. asia Salzgitter v. komissio, tuomion 56 ja 57 kohta.

70 — Väliintulokirjelmän liite 13, 1.2.2 kohta.

71 — Valituksenalaisen päätöksen V kohta, otsake "Velkojen uudelleenjärjestely", kolmas ja neljäs alakohta.

72 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 51—53 kohta.

88. Näin ollen katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei ole viran puolesta tutkinut perustetta, joka koski perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti vielä ne syyt, joiden vuoksi Belgian viranomaiset eivät voineet vedota vuosien 1982 ja 1985 päätöksiin, se korvasi komission esittämät perustelut omilla perusteluillaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen myös ylittänyt sille EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklassa annetun toimivallan tutkia komission päätösten laillisuus. [73] Näiden eri syiden nojalla esitän, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion.

89. Sen varalta, että yhteisöjen tuomioistuin ei hyväksyisi tätä ratkaisua, tarkastelen lyhyesti ja toissijaisesti Belgian kuningaskunnan esittämiä väitteitä.

90. Olosuhteet, joiden vallitessa vuoden 1982 päätös tehtiin, olivat seuraavat. Belgian viranomaiset ilmoittivat 4.11.1980 komissiolle aikomuksestaan myöntää valtion takaus ensimmäisen SNCI:n lainan ensimmäiselle erälle (820 miljoonaa BEF). [74] Belgian viranomaiset ilmoittivat 11.8.1982 komissiolle päätöksestään laajentaa takaus koskemaan koko lainaa kokonaisuudessaan. [75] Kyseinen ilmoitus koski myös muita toimenpiteitä, joita Belgian valtio oli suunnitellut teräsalan hyväksi.

91. Päätöksen N:o 2320/81/EHTY [76] 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti 11.10.1982 antamallaan tiedonannolla komissio päätti aloittaa tutkintamenettelyn ja pyysi asianosaisia esittämään huomautuksensa. [77]

92. Komissio teki 16.12.1982 päätöksensä neljän menettelyn osalta, jotka oli aloitettu 19.12.1980 ja 25.11.1982 välisenä aikana ja jotka koskivat Forges de Clabecqille myönnettyjä investointitukia, hätätukia ja yhtä toimintatukea. Komissio antoi luvan myöntää 1,985 miljardia BEF takauksen muodossa, ja tästä summasta 1,5 miljardia BEF oli tarkoitettu investointiohjelman ensimmäiseen vaiheeseen. Päätöksessä todetaan seuraavaa:

"Näillä ehdoilla ja toistaiseksi komissio antaa luvan vain takaukselle, jonka määrä on 1,985 miljardia (ja josta 1,5 miljardia

73 — Ks. vastaavasti em. asia DIR International Film ym. v. komissio, tuomion 38—49 kohta; asia C-428/98 P, Deutsche Post v. IECC ja komissio, määräys 11.5.2000 (Kok. 2000, s. I-3061, 28 kohta). Ks. myös asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3203, Kok. Ep. XIV, s. I-233, 23 kohta); em. asia FFSA ym. v. komissio, tuomion 101 kohta ja yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97—T-607/97, T-1/98, T-3/98—T-6/98 ja T-23/98, Alzetta ym. v. komissio, tuomio 15.6.2000 (Kok. 2000, s. II-2319, 42 kohta).

74 — Väliintulokirjelmän liite 9.

75 — Väliintulokirjelmän liite 10.

76 — Terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 7 päivänä elokuuta 1981 tehty komission päätös (EYVL L 228, s. 14), niin kutsuttu toinen tukisäännöstö.

77 — Väliintulokirjelmän liite 11.

on tarkoitettu investointiohjelman ensimmäiseen vaiheeseen ja 485 miljoonaa toimintatueksi). Tähän lupaan liittyy kuitenkin kaksi ehtoa:

i) Belgian hallitus luopuu myöntämästä muita, investoinneille alun perin suunnittelemiaan tukia (korkotuet ja verotuksellinen tuki ensimmäisen vaiheen osalta ja takaus toisen vaiheen osalta).

ii) Jälkimmäisen toimenpiteen (SID/B/18) takauksen määrä ei saa ylittää 820:tä miljoonaa Belgian frangia.

iii) Forges de Clabecqin on noudatettava määräyksiä, jotka komissio antaa sen estämiseksi, että Forges de Clabecq käyttäisi tällä päätöksellä hyväksyttyjä tukia sellaisten tappioiden kattamiseen, jotka aiheutuvat siitä, että yhtiö ei noudata hintojen osalta annettuja määräyksiä. Komissio luottaa lisäksi siihen, että Belgian hallituksen myötävaikutus osaltaan takaa sen, että Forges de Clabecq noudattaa sille asetettuja velvoitteita tuotantokiintiöiden osalta.

Komissio tekee päätöksensä niiden takausten osalta, jotka ovat edelleen 8 artiklan 3 kohdan mukaisen menettelyn kohteena, heti saatuaan mainitussa menettelyssä huomautukset niiltä, joita asia koskee. Komissio ottaa tätä varten huomioon tarjotut vastasuoritteet, joiden perusteella nyt kyseessä oleva päätös on saatettu tehdä.

Komissio kiinnittää Belgian hallituksen huomiota siihen, että määrältään näin suuren tuen sallimisen jälkeen Clabecqilla ei voi olla enää mahdollisuutta saada julkista tukea markkinoiden kehittymisestä riippumatta. On todettava, että vaikka komissiolle toimitettujen tietojen mukaan Clabecq on kannattava, se on edelleen erittäin herkkä markkinavaihteluille. On siis suositeltavaa, että se mitä pikimmin pyrkii erikoistumaan parantaakseen kannattavuuttaan, sillä yritykselle tulevaisuudessa vielä mahdollisesti aiheutuvia ongelmia ei voida enää ratkaista valtion taloudellisen tuen turvin."

93. Vuoden 1982 päätös asettaa näin ollen kolme ehtoa ensimmäiseen SNCI:n lainaan liittyvän takauksen hyväksymiselle.

Ensinnäkin Belgian viranomaisten on luovuttava tiettyjen alun perin suunnittelemiensa tukien myöntämisestä.[78] Toiseksi

78 — Kyseessä olivat 7 prosentin korkotuki viideksi vuodeksi 783 miljoonalle BEF:lle, sellaiset verotukselliset tuet kuten vapauttaminen kolmeksi vuodeksi kiinteistöverosta ja mahdollisuus nopeutettuihin poistoihin sekä valtion takaus, joka oli tarkoitus liittää osaan SNCI:n toista, 850 miljoonan BEF:n lainaa (ks. vuoden 1982 päätös, s. 2).

Belgian viranomaiset ovat velvolliset rajoittamaan kolmanteen SNCI:n 1,5 miljardin BEF:n lainaan liittyvän valtion takauksen määrän 820 miljoonaan BEF:iin. Kolmanneksi Forges de Clabecq ei voi käyttää tukia sellaisten tappioiden kattamiseen, jotka aiheutuisivat komission hintojen osalta antamien määräysten noudattamatta jättämisestä. Yrityksen on lisäksi noudatettava velvoitteitaan tuotantokiintiöiden osalta.

94. Tästä seuraa, toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että komissio ei ole asettanut sellaista ehtoa, jonka mukaan "ilmoitetuille toimenpiteille annetun luvan oli merkittävä sen mahdollisuuden loppumista, että [Forges de Clabecq] yrittää ratkaista ongelmansa valtion taloudellisella tuella — — ." [79]

95. Samanlaista ilmaisua on käytetty ainoastaan loppuhuomautuksena vuoden 1982 päätöksessä eikä niiden ehtojen kohdalla, jotka oli asetettu valtion takauksen hyväksymisen ehdoksi. Jos komissio olisi todella halunnut asettaa hyväksymiselleen tällaisen ehdon, se olisi sisällyttänyt kyseisen kohdan hyväksymisehtojen luetteloon. [80] Kun näin ei ole tehty, komission toteamusta on pidettävä pelkkänä varoituksena, joka ilmentää kielteistä suhtautumista siihen, että Belgian viranomaiset toteuttavat vastaisuudessa uuden tukitoimen Forges de Clabecqin hyväksi.

96. Oikeudenkäyntiasiakirjoista saadaan vahvistusta siihen, että riidanalainen ilmaus ei voinut olla valtion takauksen hyväksymisen ehtona. Vuoden 1985 päätöksellä komissio itse asiassa antoi Belgian hallitukselle luvan myöntää Forges de Clabecqille uuden, 2 253 miljoonan BEF:n tuen, josta 650 miljoonaa on neljännelle SNCI:n lainalle annettavaa valtion takausta. On vaikea katsoa, että vuoden 1982 päätökseen sisältyi ehto, jolla kiellettiin kaikki myöhemmät Belgian valtion tuet, kun kolme vuotta myöhemmin komissio itse hyväksyi uuden Forges de Clabecqille myönnettävän tuen. [81]

97. Näin ollen olen sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheen oikeudellisessa luonnehdin-

79 — Valituksenalaisen tuomion 100 kohta.

80 — Tällaisen ehdon tai muodollisen kiellon lainmukaisuuden voisi tältä kohdin hyvinkin asettaa kyseenalaiseksi. Vaikkakin EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa kielletään valtiontuet, niin itse asiassa erästeollisuuden eri tukisäännöstöillä käyttöön otettu järjestelmä antaa jäsenvaltioille oikeuden pyytää komissiota toteamaan toimenpiteen hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Komissiolla on tässä suhteessa yksinomainen toimivalta, ja se suorittaa arvioinnin tapaus tapaukselta ottaen huomioon asiaan liittyvät olosuhteet. On siis epätodennäköistä — ellei suorastaan laitonta —, että komissio voisi hyväksymispäätöksessään ottaa lopullisesti kantaa kaikkien myöhempien jäsenvaltion johonkin yritykseen kohdistamien tukitoimien osalta edes tutkimatta syitä, joiden johdosta asianomainen valtio on esittänyt uuden lupahakemuksen.

81 — Vuoden 1985 päätöksessä ei sitä paitsi mitenkään viitata vuoden 1982 päätökseen.

nassa katsoessaan, että vuoden 1982 päätöksessä oli ehto, jolla Belgian valtiota kiellettiin myöntämästä vastaisuudessa tukea Forges de Clabecqille. Sikäli kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nojautunut tämän ehdon noudattamatta jättämiseen katsoessaan, etteivät Belgian viranomaiset voineet vedota vuoden 1982 päätökseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on myös loukannut oikeusvarmuuden periaatetta.

98. Valittajan muita väitteitä ei ole aihetta tutkia, vaan esitän, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion.

2) Toinen kumoamisperuste: perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättäminen

99. Toisessa kumoamisperusteessaan Belgian kuningaskunta väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt valituksenalaisessa tuomiossa perusteluvelvollisuutensa. Edellä esitetty huomioon ottaen tämän kumoamisperusteen tutkiminen on tarkoituksetonta.

C *Kumoamisperusteet, jotka koskevat erityisesti Belfinin lainoja*

100. Belgian kuningaskunta ja Belfin vetoavat kahteen kumoamisperusteeseen Belfinin lainojen osalta. Ensimmäinen kumoamisperuste koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyn selvitysaineiston huomioon ottamista vääristyneellä tavalla. Toinen kumoamisperuste koskee valituksenalaiseen tuomioon liittyvää perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä.

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: selvitysaineiston huomioon ottaminen vääristyneellä tavalla

a) Belfinin väitteet ja niiden perustelut

101. Ensimmäisellä kumoamisperusteellaan Belfin arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on katsonut valtion takauksen koskevan lainoja, jotka Belfin on myöntänyt Forges de Clabecqille.

102. Valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sillä kannalla, että "Belgian hallituksen väitteen, jonka mukaan valtion takaus ei koskenut Belfinin antamia lainoja, osoittaa vääräksi [Forges de Clabecqin] Belfinille 25.6.1996 osoittama kirje, — — jonka mukaan periaatesopimus Belfinin kantajalle myöntämien luottojen pääoman takaisinmaksun lykkäämisestä kolmella kalenterivuodella edellytti 'valtion (julkisen luottolaitoksen) suostuvan siihen, että takaus jatkuu uuteen eräpäivään saakka'."

103. Belfinin mukaan 25.6.1996 päivätty kirje ei mitenkään osoita, että sen Forges de

Clabecqille myöntämiin lainoihin olisi liitetty Belgian valtion takaus. Belfinin mukaan kirje ainoastaan vahvistaa sen seikan, että valtion suostumus oli tarpeen takaisinmaksun lykkäämiseksi niiden lainojen osalta, jotka Belfin oli ottanut omilta rahoittajiltaan.

104. Belfin toteaa vielä, että Belgian hallitus oli esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa yksityiskohtaista näyttöä siitä, että Belgian valtion takaus kattoi vain Belfinin ottamat lainat. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon sille esitetyn selvitysaineiston vääristyneellä tavalla. Lisäksi valituksenalaiseen tuomioon liittyy ilmeinen virhe.

b) Asian arviointi

105. EHTY:n perustamissopimuksen 32 d artiklan mukaan, joka on samanlainen kuin EY:n perustamissopimuksen 168 A artikla (josta on tullut EY 225 artikla), muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Valituksessa voidaan siis tukeutua yksinomaan perusteisiin, jotka koskevat oikeussääntöjen rikkomista; kaikinpuolinen tosiseikkojen arviointi on suljettu sen ulkopuolelle. [82]

82 — Ks. erityisesti asia C-283/90 P, Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4339, 12 kohta) ja asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 10 kohta).

106. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä kuitenkin seuraa, että yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan sen, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt tosiseikat silloin, kun tämän toteamusten aineellinen virheellisyys johtuu sille esitetyistä asiakirjoista. [83] Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että aineellisen paikkansapitämättömyyden on käytävä asiakirjoista ilmi selvästi, ilman että on tarpeen ryhtyä uudelleen arvioimaan tosiseikastoa. [84]

107. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen arvioimaan selvitysaineiston arvoa todisteina, [85] kysymys selvitysaineiston huomioon ottamisesta vääristyneellä tavalla on kuitenkin sellainen oikeuskysymys, joka voidaan saattaa yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi valituksen yhteydessä. [86]

108. Sikäli kuin ensimmäinen peruste tukeutuu tällaisiin väitteisiin, se on otettava

83 — Asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 49 kohta); em. asia VBA v. Florimex ym., tuomion 139 kohta; asia C-59/96 P, Koelman v. komissio, määräys 16.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4809, 33 kohta) ja asia C-55/97 P, AIUFASS ja AKT v. komissio, määräys 6.10.1997 (Kok. 1997, s. I-5383, 24 kohta).

84 — Asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3175, 72 kohta); em. asia VBA v. Florimex ym., tuomion 139 kohta ja asia C-341//98 P, Proderec v. komissio, määräys 27.1.2000, 27 kohta (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

85 — Ks. erityisesti em. asia komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomion 66 kohta; asia C-401/96 P, Somaco v. komissio, tuomio 7.5.1998 (Kok. I-2587, 54 kohta) ja asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998 (Kok. 1998, s. I-8417, 24 kohta).

86 — Em. asia Hilti v. komissio, tuomion 42 kohta; asia C-362/95 P, Blackspur DIY ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4775, 29 kohta); em. asia New Holland Ford v. komissio, tuomion 26 kohta; em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 24 kohta; asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999 (Kok. 1999, s. I-5251, 45—47 kohta); em. asia AIUFASS ja AKT v. komissio, tuomion 25 kohta; asia C-140/96 P, Dimitriadis v. tilintarkastustuomioistuin, määräys 16.10.1997 (Kok 1997, s. I-5635, 35 kohta) ja em. asia Proderec v. komissio, tuomion 28 kohta.

tutkittavaksi edellä mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.

109. Belgian kuningaskunta väitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että komissio on tehnyt ilmeisen virheen katsoessaan, että Belfinin lainoilla on valtion takaus. [87] Belgian kuningaskunta toisti useaan otteeseen, että vain niillä lainoilla, jotka Belfin oli ottanut rahoituslaitoksilta, oli tällainen takaus. [88]

110. Belgian hallitus esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa todisteena useita asiakirjoja. Belgian hallitus tukeutui Compagnie belge pour le financement de l'industrie -nimisen yhtiön perustamisesta 29.6.1981 tehtyyn kuninkaan päätökseen (arrêté royal), [89] Belfinin 31.7.1981 laadittuun yhtiöjärjestykseen [90] ja sen muutokseen nro 3, joka on allekirjoitettu 25.4.1994. [91]

111. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katson, että kaikki nämä seikat osoittavat Belgian valtion takauksen koskevan Belfinin ottamia lainoja eikä Forges de Clabecqille myönnettyjä lainoja.

112. 29.6.1981 tehdyn kuninkaan päätöksen 2 §:n mukaan Belfinin tehtävänä oli "osaltaan rahoittaa Belgian talouden eri alojen rakennemuutoksen ja kehittämisen yhteydessä tehtäviä investointeja".

Saman päätöksen 5 §:n 1 momentissa säädetään, että "tällä päätöksellä myönnetään valtion takaus Société Belfinin 2 §:ssä määritellyn kaltaista tehtävää hoitaessaan antamille sitoumuksille ja sen ottamille lainoille täydestä määrästä niin pääoman kuin korkojen ja palkkioidenkin osalta".

Päätöksen 5 §:n 2 momentissa todetaan lisäksi, että "valtion takauksen piiriin kuuluvien Société Belfinin antamien sitoumusten ja sen ottamien lainojen kokonaismäärä ei voi milloinkaan olla suurempi kuin 30 miljardia Belgian frangia".

113. Belfinin yhtiöjärjestyksessä tarkennetaan 29.6.1981 tehdyn kuninkaan päätöksen säännöksiä ja annetaan niistä yksityiskohtaisempia määräyksiä. Yhtiöjärjestyksen 8 kohdassa määrätään, että "Belfinin tehtävänä on ottaa vastattavakseen velvoitteita, pääosin lainoina, kolmeen perättäiseen 10 miljardin Belgian frangin erään saakka — —. Belfin lainaa nämä summat lainanottajille, joita tässä kutsutaan lopullisiksi lainansaajiksi."

87 — Väliintulokirjelmän 34—37 kohta.
88 — Ibidem, 16, 18, 35, 36, 37, 38 ja 39 kohta.
89 — *Moniteur belge*, 10.7.1981, väliintulokirjelmän liite 17.
90 — Väliintulokirjelmän liite 18.
91 — Väliintulokirjelmän liite 18.

Yhtiöjärjestyksen 9 kohdassa määrätään, että "valtio sitoutuu heti alusta alkaen takaamaan 100-prosenttisesti kaikki Belfinin seuraavan kymmenen vuoden aikana ottamat lainat niin pääoman kuin korkojen ja palkkioidenkin osalta — — ja kohtelemaan kaikkia Belfinin lainanantajia samalla tavalla". Samassa kohdassa täsmennetään, että "valtio sitoutuu antamaan Belfinille jokaisen tämän ottaman lainan osalta lainanantajan asettamien vaatimusten mukaisen takuutodistuksen viiden työpäivän kuluessa lainanantajan Belfinille esittämästä pyynnöstä".

114. Lopuksi yhtiöjärjestyksen muutos nro 3 allekirjoitettiin 25.4.1994 tiettyjen Forges de Clabecqin velkojen uudelleenjärjestelyn mahdollistamiseksi. Asiakirjasta ilmenee seuraavaa:

"Forges de Clabecqin pitkän aikavälin rahoittajien yhteisestä hankkeesta — — Belfiniä on pyydetty lykkäämään 8.5.1994 erääntyvän 200 miljoonan BEF:n luoton takaisinmaksua. Tämän vakautustoimen toteuttamiseksi Belfinille annetaan lupa, yhtiöjärjestyksen 9 kohdasta poiketen, ottaa Belgian valtion takaamana 200 miljoonan BEF:n laina, jonka laina-aika on seitsemän vuotta, ja lainata kyseinen summa luotonvälityksen (back-to-back) avulla Forges de Clabecqille samaksi ajaksi ja samoin ehdoin."

115. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi puolestaan 25.6.1996 päivätyn kirjeen [92] perusteella, että Belfinin lainoilla on valtion takaus. Kirjeessä todetaan seuraavaa:

"Asiaa harkittuaan Belfinin hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valtuuttaa P. Gérardinin neuvottelemaan Belfinin Forges de Clabecqille myöntämien luottojen pääoman takaisinmaksun lykkäämisestä kolmella kalenterivuodella; tätä koskeva sopimus edellyttää kuitenkin kaikilta osin seuraavien ehtojen täyttymistä:

1. — —

2. — —

3. — —

4. Valtio (julkinen luottolaitos) suostuu siihen, että takaus jatkuu uuteen eräpäivään saakka".

92 — Forges de Clabecqin asiassa T-37/97 jättämän kannekirjelmän liite 11.

116. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olen sitä mieltä, että edellä mainittu kirje ei ole ristiriidassa muiden valittajan esittämien todisteiden kanssa.

117. On totta, että *irrotettuna asiayhteydestään* tämä kirje saattaa antaa aiheen ajatella, että valtion takaus kohdistuu Belfinin lainoihin. Kirjeen johdantokappaleessa ja 4 luetelmakohdassa käytetään ilmaisuja, jotka vaikuttavat ilmaisevan tätä asioiden tilaa. Kun johdantokappaleessa tuodaan esille "Belfinin Forges de Clabecqille myöntämien luottojen pääoman takaisinmaksun lykkääminen", niin 4 luetelmakohdan perusteella, jossa tälle "lykkäämiselle" asetetaan se ehto, että valtio jatkaa takaustaan "uusiin eräpäiviin saakka", voidaan olettaa, että valtion takaus liittyy luottoihin, jotka Belfin on myöntänyt.

118. Riidanalaista kirjettä on kuitenkin vain verrattava Belgian kuningaskunnan esittämiin muihin todisteisiin, jotta voidaan todeta, että 4 luetelmakohta koskee Belfinin ottamien lainojen eräpäiviä.

Kantajan esittämistä todisteista [93] käy ilmi, että Belfinin yhtiöjärjestyksen mukaisena tehtävänä on varmistaa eri talouden toimialojen investointien rahoitus. Tässä tarkoituksessa Belfin ottaa lainaa rahoituslaitoksilta ja se lainaa nämä summat vuorostaan kolmansille yrityksille. Belgian lain nojalla valtion takaus myönnetään automaattisesti Belfinin ottamille lainoille.

Tästä seuraa, että Belfinin myöntämät lainat vastaavat niitä lainoja, jotka on otettu Belfinin rahoitustoiminnan varmistamiseksi. Belfinin 25.4.1994 allekirjoitetussa yhtiöjärjestyksen muutoksessa nro 3 vahvistetaan, että kun Belfiniä on pyydetty "lykkäämään — — luoton takaisinmaksua", sille samalla "annetaan lupa — — ottaa Belgian valtion takaamana — — laina", jonka määrä on sama.

119. Belfinin lainojen ja "Belfinin ottamien lainojen" välillä vallitseva symmetria auttaa selvittämään 25.6.1996 päivätyn kirjeen 4 luetelmakohdan merkityksen. Sikäli kuin Belfinin on neuvoteltava rahoituslaitoksilta itse ottamansa lainan takaisinmaksun lykkäämisestä voidakseen "lykätä" Forges de Clabecqille myöntämänsä "luoton takaisinmaksua", se on asettanut suostumuksensa ehdoksi, että Belgian valtio jatkaa takaustaan "uuteen eräpäivään saakka". Tästä seuraa, että asetettuna asiayhteyteensä ja valittajan esittämät muut todisteet huomioon ottaen 25.6.1996 päivätyn kirjeen 4 luetelmakohta koskee Belfinin ottamien lainojen eräpäiviä eikä Forges de Clabecqille myönnettyjen lainojen eräpäiviä.

93 — Nimittäin Compagnie belge pour le financement de l'industrie -nimisen yhtiön perustamisesta 29.6.1981 tehty kuninkaan päätös; Belfinin 31.7.1981 laadittu yhtiöjärjestys ja kyseisen yhtiöjärjestyksen 25.4.1994 allekirjoitettu muutos nro 3 (mainittu tämän ratkaisuehdotuksen 110—114 kohdassa).

120. Näin ollen olen sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut pelkästään 25.6.1996 päivätyn kirjeen perusteella päätyä siihen, että valtion takaus koski Belfinin lainoja. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti tämän todisteen päätelmänsä perustaksi, vaikka kolme muuta asiakirjaa olivat tätä tulkintaa vastaan, se on ottanut Belgian kuningaskunnan sille esittämän selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla. Esitän näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin tämän neljännen perusteen nojalla kumoaa valituksenalaisen tuomion.

2. Toinen kumoamisperuste: EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 30 ja 46 artiklan rikkominen

a) Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

121. Toisella kumoamisperusteellaan Belgian kuningaskunta ja Belfin väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt valituksenalaisessa tuomiossa perusteluvelvollisuuden.

122. Asianosaiset muistuttavat, että Belgian hallitus oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa riitauttanut riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä katsottiin, että Belfinin ottamiin lainoihin kohdistuvat valtion takaukset olivat valtiontukia.[94] Kantaja oli selvittänyt, että Belfinin ottamia lainoja koskeviin valtion takauksiin liittyi aina lopullisten lainansaajien antama vastatakaus. Itse asiassa Belfinin yhtiöjärjestyksen 11 kohdan mukaan lainansaajat olivat velvolliset suorittamaan maksuja Belfinin alaisuuteen perustettuun "takuurahastoon". Lisäksi kyseisen yhtiöjärjestyksen 10 kohdan mukaan Belfinin ottamia lainoja koskevasta valtion takauksesta johtuvat valtion vaatimukset Belfiniä kohtaan maksetaan "takuurahaston" muodostamista varoista. Näin ollen kantaja arvioi, että vaikka Belfinin lainoihin katsottaisiinkin kohdistuvan takaus, tämä takaus oli luonteeltaan yksityisoikeudellinen, eikä sitä voitu pitää valtiontukena.

123. Asianosaisten mukaan valituksenalaisen tuomion 70 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vain todennut, että "myöskään sitä, että valtion takaukset olivat luonteeltaan valtiollisia, ei voida tehokkaasti kiistää". Valittaja ja väliintulija katsovat, ettei tämä arvio ole riittävästi perusteltu.

b) Asian arviointi

124. Tämän ratkaisuehdotuksen 66—68 kohdassa olen esittänyt periaatteet, joiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuluvan perusteluvelvollisuuden sisältö voidaan mielestäni määrittää.

94 — Valituksenalaisen tuomion 52 kohta.

125. Olen osoittanut, että tuomion perusteluista on selvästi ja yksiselitteisesti ilmettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely siten, että niille, joita päätös koskee, selviävät sen syyt, ja että yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuutta on kuitenkin arvioitava esillä olevaan asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen. Perusteluvelvollisuus ei edellytä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi vastattava väitteisiin, jotka eivät ole "riittävän selviä ja täsmällisiä" tai jotka ovat "selvästi toissijaisia."

126. Esillä olevassa asiassa olen sitä mieltä, että valituksenalaisen tuomion 70 kohta ei täytä näitä perusteluvaatimuksia.

127. On muistettava, että EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitettu "tuen" käsite on "yleisluonteisempi kuin avustuksen käsite sen vuoksi, että tuella ei tarkoiteta ainoastaan positiivisia suorituksia, kuten avustuksia, vaan myös toimenpiteitä, jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia — — ". [95]

95 — Asia 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. korkea viranomainen, tuomio 23.2.1961 (Kok. 1961, s. 3, Kok. Ep. I, s. 69, erityisesti s. 39). Ks. myös em. asia Banks, tuomion 30 kohta.

128. Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, [96] että "tuen käsitteen alaan kuuluvat välttämättä sellaiset edut, jotka on myönnetty suoraan tai välillisesti valtion varoista tai joista aiheutuu lisäkustannuksia valtiolle tai valtion tätä tarkoitusta varten osoittamille tai perustamille elimille — —". [97] Tästä syystä kaikki valtion myöntämät edut eivät välttämättä ole valtiontukia. Vain suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnetyt edut katsotaan EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdassa tarkoitetuiksi "tuiksi".

129. Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan esittänyt niitä tosiasiallisia syitä, joiden johdosta Belfinin ottamille lainoille annetut valtion takaukset olivat valtion varoista suoraan tai välillisesti myönnettyjä etuja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vain todennut yleisesti, ettei sitä, että valtion takaukset ovat luonteeltaan valtiollisia, voida kiistää.

130. Belgian kuningaskunta oli kuitenkin muodollisesti riitauttanut riidanalaisen päätöksen tältä osin. [98] Se oli väittänyt, että

96 — Asia C-200/97, Ecotrade, tuomio 1.12.1998 (Kok. 1998, s. I-7907, 34 kohta). Ks. myös asia 82/77, Van Tiggele, tuomio 24.1.1978 (Kok. 1978, s. 25, Kok. Ep. IV, s. 1, 23—25 kohta); yhdistetyt asiat 213/81—215/81, Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will ym., tuomio 13.10.1982 (Kok. 1982, s. 3583, 22 kohta); yhdistetyt asiat C-72/91 ja C-73/91, Sloman Neptun, tuomio 17.3.1993 (Kok. 1993, s. I-887, Kok. Ep. XIV, s. I-47, 19 ja 21 kohta); asia C-189/91, Kirsammer-Hack, tuomio 30.11.1993 (Kok. 1993, s. I-6185, 16 kohta) ja yhdistetyt asiat C-52/97—C-54/97, Viscido ym., tuomio 7.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2629, 13 kohta).

97 — Asiaa koskevan oikeuskäytännön analyysin ja arvioinnin osalta ks. julkisasiamies Jacobsin asiassa C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2099), esittämän ratkaisuehdotuksen 114—159 kohta.

98 — Väliintulokirjelmän 39 kohta.

niiden maksujen johdosta, jotka Belfinin lainojen lopulliset saajat olivat suorittaneet "takuurahastoon", Belfinin ottamille lainoille annettuja Belgian valtion takauksia ei ollut myönnetty valtion varoista vaan yksityisistä varoista. Komission esittämistä huomautuksista saadaan lisäksi vahvistusta sille, että tämän väitteen tarkasteleminen vaatisi tiettyjä yksityiskohtaisia selvityksiä. Komissio on itse asiassa laajasti kiistänyt Belgian hallituksen näkemyksen ja todennut Belfinin yhtiöjärjestyksellä käyttöön otetun vastatakuujärjestelyn olevan vain "kulissi". [99]

131. Näin ollen katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt sille kuuluvan perusteluvelvollisuuden. Esitän näin ollen tällä viidennellä perusteella, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion.

VI Pääasian käsitteleminen tuomion kumoamisen jälkeen

132. EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Tässä tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin voi joko ratkaista asian itse, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

133. Esillä olevassa asiassa asia on mielestäni ratkaisukelpoinen. Esitän näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin käsittelee pääasian ja ratkaisee sen itse lopullisesti.

VII Asiakysymys

134. Belgian kuningaskunta vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin se koskee "Belfinin ja SNCI:n lainojen [valtion] takauksia ja niiden takaisinmaksun lykkäämistä — — ." [100]

135. Vaatimustensa tueksi Belgian kuningaskunta vetoaa neljään kumoamisperusteeseen. Nämä perusteet koskevat (1) perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä, (2) vuosien 1982 ja 1985 päätöksien rikkomista, (3) tukisäännöstön 6 artiklan rikkomista sekä (4) ilmeistä arviointivirhettä ja EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan rikkomista.

99 — Komission vastineen 76 ja 77 kohta sekä komission Belfinin väliintulokirjelmästä esittämien huomautusten 34—41 kohta.

100 — Riidanalaisen päätöksen V kohta, otsake "Velkojen uudelleenjärjestely".

1) Ensimmäinen kumoamisperuste: EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan rikkominen

136. Belgian kuningaskunta väittää, että riidanalaista päätöstä ei ole riittävästi perusteltu EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa tarkoitetulla tavalla. [101]

Belgian kuningaskunnan mukaan komissio on kieltäytynyt hyväksymästä SNCI:n ja Belfinin lainoja täsmentämättä, mitä lainoja se tarkkaan ottaen tarkoitti. Belgian kuningaskunta katsoo, että täsmennyksen puuttuessa ei ole mahdollista ymmärtää riidanalaisen päätöksen päätösosaa, jonka mukaan "Belgian on poistettava — — 1 artiklassa mainitut tuet ja perittävä takaisen jo maksetut laittomat tuet — — ."

137. Tämän ratkaisuehdotuksen 51—62 kohdassa olen esittänyt ne syyt, joiden vuoksi riidanalaisen päätöksen on katsottava olevan riittävästi perusteltu tältä osin. Päätöksestä voi saada selville, että komissio arvostelee valtion takauksia, jotka liittyvät ensimmäisen SNCI:n lainan toiseen erään (680 miljoonaa BEF), neljänteen SNCI:n lainaan (650 miljoonaa BEF) ja kahteen Belfinin lainaan (300 miljoonaa BEF ja 200 miljoonaa BEF). Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää ensimmäisen kumoamisperusteen.

101 — Väliintulokirjelmän 21 kohta.

2) Toinen kumoamisperuste: vuosien 1982 ja 1985 päätösten rikkominen

138. Belgian kuningaskunta muistuttaa, että vuosien 1982 ja 1985 päätöksillä oli annettu lupa valtion takauksille, jotka liittyivät ensimmäiseen ja neljänteen SNCI:n lainaan. [102] Komissio oli todennut nämä toimenpiteet lainmukaisiksi ja yhteismarkkinoille soveltuviksi.

139. Belgian kuningaskunnan mukaan komissio on riidanalaisessa päätöksessä tutkinut samat toimenpiteet uudelleen tukisäännöstön määräysten osalta. Se on katsonut tuet laittomiksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomiksi. Belgian kuningaskunta katsoo, että näin toimiessaan komissio on poikennut omista aiemmista päätöksistään.

140. Valitusta tutkiessani päädyin siihen tulokseen, että riidanalaista päätöstä ei ole tältä osin riittävästi perusteltu. [103]

141. Olen todennut, että vuoden 1982 päätöksellä Belgian hallitukselle oli annettu lupa myöntää valtion takaus ensimmäiselle SNCI:n 1,5 miljardin BEF:n lainalle. Vuoden 1985 päätös oli seurausta Belgian

102 — Ibidem, 23—29 kohta.

103 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 85—87 kohta.

viranomaisten 31.5.1985 tekemästä ilmoituksesta, [104] ja siinä annettiin Belgian viranomaisille lupa myöntää valtion takaus neljännelle SNCI:n 650 miljoonan BEF:n lainalle.

142. On kiistatonta, että riidanalaisessa päätöksessä komissio muutti aikaisempaa arviointiaan. Komissio totesi seuraavaa: "Lainoille myönnetty valtion takaus on periaatteessa valtion tuki, josta olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle, eikä sitä olisi pitänyt toteuttaa ilman komission hyväksymistä — — . Näin ei kuitenkaan tehty Forges de Clabecqille myönnettyjen lainojen kohdalla." [105]

143. Oikeuskäytännössä asetettujen vaatimusten [106] vastaisesti riidanalaisesta päätöksestä eivät kuitenkaan käy ilmi ne syyt, jotka saivat komission peruuttamaan vuosien 1982 ja 1985 päätökset. Päätös ei pidä sisällään mitään sellaista, jonka nojalla voitaisiin saada selville, miksi komissio on taannehtivasti peruuttanut luvan vuosina 1982 ja 1985 hyväksymiltään valtion takauksilta.

144. Riidanalainen päätös ei ole EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa tarkoitetulla tavalla riittävän perusteltu siksi, että sen perusteella ne, joita toimenpide koskee, eivät voi saada selville toimenpiteen syitä eikä yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuutta.

145. Todellisuudessa syyt, joiden takia komissio muutti mieltään aiempien päätöksiensä osalta, tulivat julki valitusmenettelyssä. Vastineessaan [107] komissio väitti, että Belgian viranomaiset eivät voineet vedota vuosien 1982 ja 1985 päätöksiin, koska ne olivat tehneet SNCI:n lainojen takaisinmaksuehtoihin huomattavia muutoksia. On selvää, että tällainen selitys — olettaen, että se on perusteltu, — on annettu liian myöhään eikä sillä voida pätevästi "paikata" sitä, ettei riidanalaista päätöstä ole perusteltu. Esitän näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen perusteluvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi.

146. EHTY:n perustamissopimuksen 34 artiklan mukaan komissio on velvollinen toteuttamaan päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Sen on näin ollen erityisesti tarkastettava, ovatko Belgian viranomaiset noudattaneet niitä ehtoja, jotka vuosien 1982 ja 1985 päätöksissä asetettiin riidanalaisten takausten hyväksymiselle. Jos näin ei ole, komissio voi päättää peruuttaa mainitut päätökset. Päätökset on kuitenkin peruutettava EHTY:n perustamissopimuksessa ja terästeollisuuden tukisäännöstöissä määrättyjä menettelysääntöjä noudattaen. [108]

104 — Väliintulokirjelmän liite 13, 1.2.2 kohta.

105 — Riidanalaisen päätöksen V kohta, otsake "Velkojen uudelleenjärjestely", 3 alakohta.

106 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 51—53 kohta.

107 — Komission vastineen 54—63 kohta ja 67—70 kohta.

108 — Ks. vastaavasti asia C-294/90, British Aerospace ja Rover v. komissio, tuomio 4.2.1992 (Kok. 1992, s. I-493, 14 kohta).

3) Kolmas kumoamisperuste: tukisäännöstön 6 artiklan rikkominen

147. Tekemieni johtopäätösten valossa muiden kumoamisperusteiden tutkiminen ei olisi enää perusteltua. Jos on todella niin kuin ajattelen ja riidanalainen päätös on kumottava, koska komissio on rikkonut EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklaa, niin muut Belgian kuningaskunnan esittämät perusteet ovat asiaan vaikuttamattomia. Jatkankin tarkasteluani toissijaisesti.

148. Belgian kuningaskunta arvostelee komissiota siitä, että tämä on määritellyt laittomaksi tueksi SNCI:n ja Belfinin lainoihin liittyvien valtion takausten pidentämisen kolmella lisävuodella. Belgian kuningaskunta katsoo, että kyseinen määrittely on virheellinen, koska riidanalainen pidennys ilmoitettiin komissiolle 25.6.1996 eikä sitä missään vaiheessa toteutettu tukisäännöstön 6 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti. [109]

149. Tältä osin muistutan, että valtiontukea koskevan päätöksen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tietojen perusteella, jotka komissiolla oli päätöstä tehdessään. [110] Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jäsenvaltio ei voi riitauttaa valtiontukea koskevan päätöksen lainmukaisuutta vetoamalla sellaisiin seikkoihin, jotka se on jättänyt saattamatta komission tietoon hallinnollisen menettelyn aikana. [111] Näin on selvästi silloin, kun valtio on kieltäytynyt vastaamasta komission nimenomaiseen tietopyyntöön. [112]

150. Samaten on hyvä muistuttaa, että EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan (josta on tullut EY 10 artikla) nojalla jäsenvaltioita sitoo velvollisuus yhteistyöhön EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan täytäntöönpanossa. [113] Yhteistyövelvollisuus edellyttää, että jäsenvaltiot toimittavat komissiolle kaikki tarvittavat tiedot, jotta komissio voi toteuttaa tehtävänsä [114] ja erityisesti, jotta komissio voi arvioida, onko kyseessä oleva tuki yhteismarkkinoille soveltuva. [115] Jäsenvaltio, joka ei noudata yhteistyövelvollisuuttaan hallinnollisen vaiheen aikana, ei voi myö-

109 — Väliintulokirjelmän 32 ja 45 kohta.

110 — Asia 234/84, Belgian kuningaskunta v. komissio, tuomio 10.7.1986 (Kok. 1986, s. 2263, Kok. Ep. VIII, s. 717, 16 kohta); asia C-241/94, Ranskan tasavalta v. komissio, tuomio 26.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4551, 33 kohta) ja asia C-288/96, Saksan liittotasavalta v. komissio, tuomio 5.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8237, 34 kohta).

111 — Yhdistetyt asiat C-278/92—C-280/92, Espanjan kuningaskunta v. komissio, tuomio 14.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4103, 31 kohta).

112 — Em. asia Ranska v. komissio, tuomion 36 ja 37 kohta.

113 — Asia T-67/94, Ladbroke Racing v. komissio, tuomio 27.1.1998 (Kok. 1998, s. II-1, 189 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

114 — Ks. vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1, kuudes perustelukappale).

115 — Asia C-364/90, Italian tasavalta v. komissio, tuomio 28.4.1993 (Kok. 1993, s. I-2097, 20 kohta).

hemmin moittia komissiota siitä, että tämä on tehnyt ilmeisen arviointivirheen tai perustellut päätöksensä puutteellisesti. [116]

151. Samoja periaatteita sovelletaan terästeollisuuden tukiin, koska EHTY:n perustamissopimuksen 86 artiklassa jäsenvaltioille asetettua lojaalin yhteistyön velvoitetta voidaan verrata EY:n perustamissopimuksen 5 artiklassa määrättyyn velvoitteeseen.

152. Tarkastelen näin ollen Belgian viranomaisten komissiolle hallinnollisen menettelyn aikana välittämät tiedot huomioon ottaen, onko komissio tehnyt ilmeisen virheen katsoessaan, että SNCI:n ja Belfinin lainoihin [117] liittyvien valtion takauksien pidentäminen on pantu täytäntöön ilman komission ennakkolupaa.

153. Belgian viranomaisten hallinnollisen menettelyn aikana toimittamaan asiakirja-aineistoon sisältyi useita asiakirjoja.

Ensimmäinen asiakirjakokonaisuus [118] koski SNCI:n ja Belfinin antamaa suostumusta lykätä niiden Forges de Clabecqille myöntämien lainojen takaisinmaksua kolmella vuodella. Asiakirjoista kävi ilmi, että rahoituslaitosten suostumuksen ehtona oli, että Belgian viranomaiset pitävät valtion takauksen voimassa ja jatkavat sitä uusiin eräpäiviin saakka. Minkään asiakirjan nojalla ei kuitenkaan voitu päätellä, että Belgian viranomaiset olisivat jo pidentäneet riidanalaisia takauksia.

Tätä vastoin toinen asiakirjakokonaisuus [119] osoitti, että Belgian valtiovarainministeri oli hyväksynyt rahoituslaitosten ehdotuksen. [120] Asiakirjoista kävi selville, että toimivaltainen ministeri oli allekirjoit-

116 — Ibidem, tuomion 22 kohta. Ks. myös julkisasiamies Tesauron em. asiassa Tubemeuse esittämän ratkaisuehdotuksen 13 kohdan viimeinen alakohta, jossa todetaan seuraavaa: "Komissiolta edellytettyjen perustelujen laajuus voi määräytyä ainoastaan suhteessa jäsenvaltioilta saatujen tietojen määrään."

117 — Kysymystä siitä, onko Belfinin lainoilla Belgian valtion takaus, käsitellään tämän ratkaisuehdotuksen 158 kohdasta alkaen.

118 — Kyseessä on Belgian viranomaisten komissiolle 25.6.1996 tekemä ilmoitus (Forges de Clabecqin asiassa T-37/97 jättämän kannekirjelmän liite 3, 5.2.3 kohta); Société wallonne pour la sidérurgie SA:n (SWS) komissiolle 23.7.1996 lähettämä kirje (liite 11, s. 2); Belgian valtiovarainministerin Belfinille 19.6.1996 lähettämä kirje (liite 11); Belfinin Forges de Clabecqille 25.6.1996 lähettämä kirje (liite 11) ja SNCI:n Forges de Clabecqille 1.7.1996 lähettämä kirje (liite 11).

119 — Kyseessä on Belfinin ja Forges de Clabecqin 3.5.1996 allekirjoittama lisäys kahteen aikaisempaan sopimukseen (liite 11); Belgian valtiovarainministerin Vallonian hallituksen pääministerille 25.6.1996 lähettämä telefaksi (liite 11); Belgian valtiovarainministerin SNCI:lle 23.5.1996 lähettämä kirje (liite 11) sekä Belfinin, Banque Bruxelles Lambert SA:n ja Belgian valtiovarainministerin 29.4.1996 allekirjoittama 4.5.1994 laaditun luottosopimuksen lisäys nro 1 (liite 11).

120 — Em. Belgian valtiovarainministerin SNCI:lle 23.5.1996 lähettämä kirje.

tanut Belfinin ja Forges de Clabecqin välisen luottosopimuksen muutoksen, [121] jotta takaisinmaksua voitaisiin lykätä 16.12.1996 saakka.

154. Näiden seikkojen perusteella komissio katsoi, että Belgian viranomaiset olivat jo pidentäneet riidanalaisten takausten voimassaoloa ilmoituksen tekemisen hetkellä 25.6.1996. Komissio otti näin ollen tämän tosiseikan osaksi tutkintamenettelyn aloittamista koskevaa päätöstä todeten, että "uudet neuvottelut pitkäaikaisten luottojen osalta (takaisinmaksun lykkääminen kolmella vuodella ja korkotason alentaminen) [oli] jo saatettu loppuun." [122]

155. Hallinnollisen menettelyn aikana Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan missään vaiheessa ole riitauttaneet komission arviointia. Vaikka Belgian viranomaiset jättivät huomautuksensa virallisesta huomautuksesta, [123] ne eivät milloinkaan riitauttaneet sitä seikkaa, että riidanalaisia takauksia koskeva lykkäys oli pantu toimeen ennen 25.6.1996 tehtyä ilmoitusta.

156. Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon tiedot, jotka Belgian viranomaiset olivat toimittaneet hallinnollisen menettelyn aikana, komissio on voinut oikeutetusti katsoa, että valtion takauksien pidentäminen on pantu toimeen ilman komission ennakkolupaa.

157. Näin ollen komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan riidanalaisen toimenpiteen laittomaksi tueksi. Belgian kuningaskunnan kolmas kumoamisperuste on näin ollen hylättävä.

4) Neljäs kumoamisperuste: ilmeinen arviointivirhe sekä EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohdan ja tukisäännöstön 1 artiklan 2 kohdan rikkominen

158. Belgian kuningaskunta väittää, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että Belfinin lainoilla oli

121 — Em. 4.5.1994 päivätty luottosopimuksen muutos nro 1.

122 — Päätöksessään tutkintamenettelyn aloittamisesta komissio oli myös täsmentänyt, että "saaduista tiedoista käy ilmi, että kyseessä olivat lainat, joilla oli valtion takaus, ja että rahoituslaitokset olivat asettaneet takaisinmaksun lykkäämisen ehdoksi sen, että lainoihin liittyviä takauksia korotetaan" (em. tiedonanto 96/C 301/03, s. 7).

123 — Ks. Société wallonne pour la sidérurgie SA:n (SWS) 23.10.1996 päivätty kirje, liite 12.

valtion takaus.[124] Belgian kuningaskunta korostaa, että ainoastaan Belfinin pankeilta *ottamille* lainoille oli myönnetty tällainen takaus eikä Belfinin kolmansille yrityksille *myöntämille* lainoille. Belgian kuningaskunnan mukaan komission virhe on sitäkin vähemmän perusteltavissa, koska komissio tunsi Belfinin tukia koskevan järjestelyn aikaisemman Cockerill-Sambre-nimiselle yritykselle myönnettyä tukea koskevan ilmoituksen perusteella.[125]

Toissijaisesti Belgian hallitus katsoo, että komissio on rikkonut EHTY:n 4 artiklan c alakohtaa katsoessaan, että riidanalaiset tuet olivat valtiontukia. Belgian kuningaskunta toteaa, että Belfinin lainaksi ottamia määriä koskevalla valtion takauksella on aina lopullisten lainansaajien antama vastatakaus. Itse asiassa Belfinin yhtiöjärjestyksen 11 kohdan mukaan lainansaajat ovat velvolliset suorittamaan maksuja Belfinin alaisuuteen perustettuun "takuurahastoon". Lisäksi yhtiöjärjestyksen 10 kohdan mukaan valtion Belfinin ottamia lainoja koskevasta valtiontakauksesta johtuvat valtion vaatimukset Belfiniä kohtaan maksetaan "takuurahaston" muodostamista varoista. Vaikka Belfinin lainoilla katsottaisiinkin olevan valtion takaus, tämä takaus on kuitenkin luonteeltaan yksityisoikeudellinen eikä se voi olla valtiontukea.

159. Tutkiessani valitusta päädyin siihen, että valituksenalainen tuomio on kumottava sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon Belgian kuningaskunnan esittämän selvitysaineiston vääristyneellä tavalla.[126] Nämä seikat osoittivat mielestäni, että valtion takaus koski Belfinin ottamia lainoja eikä sen myöntämiä lainoja.

160. Samaa johtopäätöstä ei kuitenkaan voida tehdä komission riidanalaisessa päätöksessä suorittaman arvioinnin osalta.

161. Itse asiassa olemme huomanneet, että valtiontukea koskevan päätöksen lainmukaisuutta on arvioitava niiden seikkojen perusteella, jotka komissiolla oli päätöstä tehdessään.[127] Olen myös esittänyt,[128] että EHTY:n perustamissopimuksen 86 artiklassa määrätty lojaalin yhteistyön velvoite edellyttää, että jäsenvaltiot toimittavat komissiolle kaikki tarvittavat tiedot, jotta komissio voi arvioida, onko kyseessä tuki

124 — Väliintulokirjelmän 34—45 kohta.
125 — Väliintulokirjelmän liite 21.
126 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 109—120 kohta.
127 — Tämän ratkaisuehdotuksen 149 kohta.
128 — Tämän ratkaisuehdotuksen 150 kohta.

ja soveltuuko se yhteismarkkinoille. Jäsenvaltio, joka ei noudata yhteistyövelvollisuuttaan hallinnollisen menettelyn aikana, ei voi myöhemmin moittia komissiota siitä, että tämä on tehnyt ilmeisen arviointivirheen.

162. Esillä olevassa asiassa Belgian viranomaiset eivät ole kuitenkaan esittäneet mitään sellaista, jonka nojalla komission oli mahdollista ymmärtää, että vain Belfinin ottamilla lainoilla oli valtion takaus. Päinvastoin Belgian viranomaisten hallinnollisen menettelyn aikana toimittamasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio saattoi oikeutetusti katsoa, että valtion takaus koski Belfinin lainoja.

163. Asiakirja-aineistosta ilmenivät seuraavat seikat:

164. Yhtäältä Belgian valtiovarainministerin Belfinille 19.6.1996 lähettämässä kirjeessä [129] todettiin seuraavaa:

"Forges de Clabecqin osalta voin jo nyt ilmoittaa, että viranomaisten puolesta ajatus — — suuruisten summien takaisinmaksun lykkäämisestä kolmella vuodella on hyväksyttävissä, mikäli tämä on sovitettavissa yhteen sellaisen yleisen rakennemuutossuunnitelman kanssa, joka antaa yritykselle mahdollisuuden jatkaa toimintaansa. Tämä koskee niitä Belfinin luottoja ja niitä SNCI:n luottoja, joilla on valtion takaus." [130]

165. Toisaalta Belfinin Forges de Clabecqille 25.6.1996 lähettämässä kirjeessä [131] todettiin seuraavaa:

"Asiaa harkittuaan Belfinin hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valtuuttaa P. Gérardinin neuvottelemaan Belfinin Forges de Clabecqille myöntämien luottojen pääoman takaisinmaksun lykkäämisestä kolmella kalenterivuodella; tätä koskeva sopimus edellytti kuitenkin kaikilta osin seuraavien ehtojen täyttymistä:

1. — —

2. — —

3. — —

129 — Forges de Clabecqin asiassa T-37/97 jättämän kannekirjelmän liite 11.

130 — Komission käännös vastineessa, 20.1 kohta.

131 — Liite 11.

4. Valtio (julkinen luottolaitos) suostuu siihen, että takaus jatkuu uuteen eräpäivään saakka."

166. Lopuksi valtiovarainministerin Vallonian hallituksen pääministerille 25.6.1996 lähettämässä kirjeessä [132] todettiin seuraavaa:

"Viitaten tämänpäiväiseen puhelinkeskusteluumme, vahvistan teille, että

1. niiden 15.12.1995 erääntyvien SNCI:n lainojen, joilla on valtion takaus, maksamista on lykätty 16.12.1996 saakka (ks. kopio liitteenä)

2. tämä koskee myös Belfinin 9.5.1996 erääntyvää lainaa (ks. liite).

16.12.1996 saakka valtion takausten osalta ei näin ollen ole ongelmia — — .

Belfin on jo tehnyt periaatepäätöksen pitkäaikaisten luottojen takaisinmaksun lykkäämisestä. Valtion kannan osalta viranomaiset — — ovat sitä mieltä, että lykkäys on perusteltu sillä — — ehdolla, että kaikki rakennemuutossuunnitelman osat toteutetaan. Heti kun tämä on tapahtunut, viranomaiset esittävät asian puoltavine lausuntoineen valtiovarainministerin hyväksyttäväksi."

167. Olen sitä mieltä, että nämä eri seikat, *irrotettuina siitä asiayhteydestä*, jonka olemme tähän oikeudenkäyntiin liittyen kuvanneet, ovat perustellusti voineet johtaa komission omaksumaan sen näkemyksen, että Belfinin myöntämillä lainoilla oli Belgian valtion takaus.

168. Lisäksi toisin kuin Belgian kuningaskunta väittää, oikeudenkäyntiasiakirjojen perusteella ei ole mahdollista todeta, että komissio tunsi Belfinin tukia koskevan järjestelyn ennen 25.6.1996 tehtyä ilmoitusta. Tosin 29.6.1983 tehdyn päätöksen [133] teksti osoittaa, että komissiota oli pyydetty arvioimaan, soveltuvatko

132 — Liite 11.

133 — Väliintulokirjelmän liite 21.

Cockerill-Sambre-nimiselle terästeollisuusyritykselle myönnettävät investointituet yhteismarkkinoille. Mikään ei kuitenkaan osoita, että rakennemuutossuunnitelman rahoitti osin Fonds belge pour le financement de l'industrie, josta myöhemmin tuli Belfin.

169. Näin ollen ottaen huomioon ne tiedot, jotka komissiolla oli käytettävissään, olen sitä mieltä, että komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että Belfinin lainoilla oli Belgian valtion takaus.

170. Belgian kuningaskunnan toissijaisina esittämät väitteet on näin ollen hylättävä samoista syistä. Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista oikeudenkäyntiasiakirjoista käy itse asiassa ilmi, että Belgian viranomaiset eivät hallinnollisen menettelyn missään vaiheessa ole todenneet, että Belfinin yhtiöjärjestyksellä olisi otettu käyttöön vastatakausjärjestely eivätkä ne ole myöskään esittäneet, miten kyseinen järjestely toimii. Belgian kuningaskunta ei voi pätevästi moittia komissiota siitä, että tämä on rikkonut EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c alakohtaa katsoessaan, että valtion takaukset olivat valtiontukia.

171. Esitän näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää neljännen kumoamisperusteen.

VIII Oikeudenkäyntikulut

172. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista, jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti.

173. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan nojalla yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen hyväksi ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

174. Esillä olevassa asiassa olen todennut, että lähes kaikki valitusperusteet olivat perusteltuja. Sitä vastoin ainoastaan yhden ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn perusteen tutkinnan perusteella on ilmennyt perusteita riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi. Minusta vaikuttaa näin ollen kohtuulliselta määrätä, että komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja tämän lisäksi myös Belgian kuningaskunnalle ja Belfinille valitusmenettelystä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. En pidä perusteltuna muuttaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmaa muilta osin tai poiketa työjärjestyksen määräyksistä.

IX Ratkaisuehdotus

175. Edellä esitetyn perusteella esitän, että yhteisön tuomioistuin ratkaisee asian seuraavalla tavalla:

1) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-37/97, Forges de Clabecq vastaan komissio, 25.5.1999 antama tuomio kumotaan.

2) 18 päivänä joulukuuta 1996 tehty komission päätös 97/271/EHTY Teräs EHTY — Forges de Clabecq kumotaan siltä osin kuin se koskee valtion takauksia, jotka liittyvät Société nationale de crédit à l'industrien (SNCI) Forges de Clabecq SA:lle myöntämiin lainoihin.

3) Euroopan yhteisöjen komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja tämän lisäksi myös Belgian kuningaskunnalle ja Compagnie belge pour le financement de l'industrie SA:lle (Belfin) valitusmenettelystä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

4) Belgian kuningaskunta vastaa sille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

5) Forges de Clabecq SA, Vallonian hallintoalue ja Société wallonne pour la sidérurgie SA (SWS) vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.